

Notat om udmåling af merudgifter efter servicelovens § 41

Til brug for tema-ankemøde i uge 51 2019

Indhold

- I. Indledning*
- II. Lovgrundlag*
- III. Generelt*
- IV. Betingelser for ret til hjælp – personkreds*
- V. Betingelser for ret til hjælp – udmåling*
- VI. Praksis – Ankestyrelsens principafgørelser*
- VII. De konkrete mødesager*

I. Indledning

Temaet for mødet er udmåling af nødvendige merudgifter til børn efter § 41 i lov om social service.

II. Lovgrundlag

Notatet er baseret på lov nr. 798 af den 7. august 2019 om social service (serviceloven), bekendtgørelse nr. 1245 af den 13. november 2017 om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom og vejledning nr. 9007 af 17. januar 2014 med de ændringer, der følger af vejledning nr. 9047 af 28. januar 2015 om særlig støtte til børn og unge og deres familier.

Notatet tager afsæt i regler, der er relevante for udmålingen af merudgifter.

Det bemærkes, at nogle af de principafgørelser, der er henvist til i vejledningen, nu er ophævet og indarbejdet i nyere principafgørelser. De er dog stadig udtryk for gældende praksis, men er blot erstattet af nyere principafgørelser.

Praksisnotatet er dermed baseret på uddrag af følgende:

Uddrag af lov om social service (serviceloven), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 798 af den 7. august 2019:

§ 41. Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse i hjemmet af et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det er en betingelse, at merudgifterne er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i denne lov eller anden lovgivning.

Stk. 2. Udmålingen af ydelsen sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter for det enkelte barn, f.eks. merudgifter til individuel befordring og fritidsaktiviteter.

Stk. 3. Beløbet til dækning af de nødvendige merudgifter kan ydes, når de skønnede merudgifter udgør mindst 4.596 kr. pr. år (2015-niveau). Ydelsen fastsættes ud fra de skønnede merudgifter pr. måned og afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100.

Stk. 4. Hjælpen efter stk. 1 er betinget af, at kommunalbestyrelsens anvisninger med hensyn til pasning m.v. følges.

Stk. 5. Social- og indenrigsministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte nærmere regler om, hvilke udgifter der kan ydes hjælp til, og betingelserne herfor.

Uddrag af bekendtgørelse om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, senest bekendtgjort i bekendtgørelse nr. 1245 af den 13. november 2017:

§ 1. Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af de nødvendige merudgifter til forsørgelse i hjemmet af børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser.

Stk. 2. Med indgribende lidelse forstås, at lidelsen skal være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger i den daglige tilværelse.

Stk. 3. Med kronisk lidelse forstås sygdomstilfælde o.l., som fra det tidspunkt, hvor de opstår, normalt vil vare i flere år.

Stk. 4. Med langvarig lidelse forstås, at lidelsen normalt skønnes at vare et år eller mere.

Stk. 5. Behovet for dækning af merudgifter vurderes i forhold til ikke-handicappede børn på samme alder og i samme livssituation.

§ 2. Barnet eller den unge skal bo hos forældrene eller andre pårørende. Børn eller unge, der af kommunalbestyrelsen er anbragt uden for hjemmet, anses ikke for hjemmeboende.

§ 3. Kommunalbestyrelsen skal alene yde hjælp til dækning af nødvendige merudgifter, som er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne.

Stk. 2. Beløbet til dækning af merudgifter er uafhængigt af forsørgerens indtægt og skattefrit.

§ 4. Merudgifterne kan fastsættes på grundlag af sandsynliggjorte eller dokumenterede udgifter.

Stk. 2. Hjælp til dækning af merudgifter ydes som udgangspunkt som et kontant tilskud. Kommunalbestyrelsen og ydelsesmodtageren kan dog aftale, at visse ydelser skal afregnes direkte af kommunen med leverandøren.

Stk. 3. Den kontante del af ydelsen udbetales i månedlige rater. Beløb, som afregnes direkte af kommunen med en leverandør, modregnes i det månedlige tilskud.

§ 5. Særlige diætpræparater til børn med de livsvarige sygdomme phenylketonuri (Føllings sygdom) og Alcaptonori udleveres af Region Hovedstaden (Kennedy Centeret), som opkræver betaling herfor fra de øvrige regioner.

Stk. 2. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af det månedlige beløb. Dette forudsætter, at familien allerede er berettiget til en merudgiftsydelse efter § 41 i lov om social service.

§ 6. Hvis der sker ændringer i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for kommunalbestyrelsens fastsættelse af det udbetalte tilskud, skal tilskuddet ændres i overensstemmelse hermed.

Stk. 2. Uanset stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter kan personen, der modtager merudgiftsydelse, dog ikke kræve at få tilskuddet fastsat på ny, før der er forløbet et år regnet fra den seneste fastsættelse. Ændret fastsættelse af det udbetalte tilskud, skal ved sådanne stigninger ske med tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor stigningen i de sandsynliggjorte merudgifter fandt sted.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan til enhver tid vælge at omberegne ydelsen tidligere end et år fra sidste omberegning, hvis kommunalbestyrelsen vurderer behov herfor. Kommunalbestyrelsen kan ikke kræve for meget udbetalt merudgiftsydelse tilbage.

§ 7. § 41 i lov om social service omfatter ikke udgifter, der dækkes af Sygeforsikringen Danmark eller andre private forsikringer.

Uddrag af vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier.

Vejledning nr. 9007 af 17. januar 2014 med de ændringer, der følger af vejledning nr. 9047 af 28. januar 2015:

Generelt om merudgiftsydelsen

164. Merudgiftsydelsen i servicelovens § 41 er et supplement til servicelovens øvrige bestemmelser om støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse, som f.eks. § 32 om hjælp i form af dagtilbud, hjemmetræning mv., § 42 om tabt arbejdsfortjeneste, § 45 om ledsagelse mv.

Sigtet med bestemmelsen er at tilgodese, at børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med indgribende kroniske eller langvarige lidelser har nogle særlige behov, som kan give merudgifter ved forsørgelsen. Bestemmelsen giver således hjemmel til at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet eller den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse. Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, familien normalt ville have afholdt.

Personkredsen for § 41 omfatter borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller lang-

varige lidelser. For en nærmere beskrivelse af personkredsen henvises til punkt 166 og 167.

Kommunalbestyrelsen yder som udgangspunkt dækning af merudgifter som et kontant beløb til familien, og ydelsen bliver tildelt ud fra størrelsen på de sandsynliggjorte merudgifter som følge af barnets funktionsnedsættelse. Gennem denne ydelsesform får familien, der modtager dækning af merudgifter, mulighed for selv at tilrettelægge, hvorledes den bevilgede ydelse skal anvendes, så behovet bedst muligt kan dækkes.

Efter § 4 i bekendtgørelse nr. 32 af 21. januar 2015 kan kommunalbestyrelsen og familien dog aftale, at visse ydelser skal afregnes direkte af kommunen med leverandøren i stedet for, at familien skal have udbetalt hjælpen som et kontant beløb, hvorefter familien så skal afregne med leverandøren. Familien og kommunalbestyrelsen kan således aftale sig til en nemmere tilrettelæggelse af hjælpen, såfremt de ønsker det. Dette kan f.eks. være relevant ved ydelser som taxakørsel, medicinudgifter mv.

Den kontante del af ydelsen udbetales i månedlige rater. Beløb, som afregnes direkte af kommunen med en leverandør, modregnes i det månedlige tilskud.

Hjælp til dækning af merudgifter er subsidiær til anden hjælp efter serviceloven eller anden lovgivning. Det betyder, at det er en forudsætning for hjælp i form af merudgiftsydelse efter serviceloven, at udgifterne ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i serviceloven eller efter anden lovgivning, jf. punkt 172.

Ydelsen er uafhængig af forsørgerens indkomst og er ikke skattepligtig.

Formålet med ydelsen

165. Det overordnede formål med ydelsen er, at forsørgere af børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan få kompensation for de merudgifter, de har som følge af deres barns funktionsnedsættelse.

Formålet er endvidere at medvirke til,

- at børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse på institutioner e.l., såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette
- at familien kan leve så normalt som muligt på trods af og med barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske eller langvarige lidelse
- at hindre at barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

Betingelser for støtte, herunder personkreds

166. Bestemmelsen i servicelovens § 41 omfatter borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser. Udgangspunktet for vurderingen af, om barnet opfylder betingelserne for merudgiftsydelse, er en konkret og individuel helhedsorienteret vurdering af barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og det deraf afledte hjælpebehov.

Som eksempler på funktionsnedsættelser eller lidelser, der vil kunne falde ind under bestemmelsen, kan nævnes udviklingshæmning, sindslidelser, epilepsi, diabetes, nedsat bevægelsesfunktion, herunder respirationsinsufficiens, hjerneskade, nedsat talefunktion, manglende eller svagt syn

samt manglende eller nedsat hørelse.

Eksemplerne er ikke udtømmende. Det betyder, at andre persongrupper, f.eks. børn og unge med udviklingsforstyrrelser, kan være omfattet af merudgiftsbestemmelsen, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

Merudgiften skal være en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne. Det vil sige, at de udgifter, der kan dækkes, er udgifter ved forsørgelsen af barnet eller den unge med funktionsnedsættelse i hjemmet. Der lægges herved vægt på, at familien skal afholde udgifter på linje med, hvad andre lignende familier uden et barn med handicap har.

Konkret betyder det, at familien alene kan få dækket de merudgifter, de har som følge af barnets funktionsnedsættelse – og dermed ikke de udgifter, som de må forventes at have som en del af deres normalforbrug. Hvis en familie har merudgifter forbundet med ekstra køb af tøj som følge af deres barns handicap, får familien alene dækket deres udgifter ud over, hvad de må forventes at have af udgifter til tøj, hvis deres barn ikke havde et handicap.

...

Sandsynliggjorte merudgifter

169. Modtageren af merudgiftsydelsen skal ikke søge kommunalbestyrelsen om hjælp for hver enkelt merudgift. Merudgiftsydelsen udmåles efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for det enkelte barn. Sigtet med ydelsen er at give familien mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst kan dækkes.

At merudgifterne skal være sandsynliggjorte betyder, at kommunalbestyrelsen ikke kan kræve dokumentation for afholdelsen af udgifterne. Der skal således laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter. Er der tale om et barn eller en ung, der på grund af nedsat funktionsevne slider meget på tøj og sko, laves der et overslag over, hvad merudgiften til dette vil være på årsbasis. Skal barnet eller den unge til behandling, laves der et overslag over merudgiften til befordring hertil for det kommende år. Udgifter, som forældrene kan dokumentere, skal selvfølgelig indgå i det merudgiftsbeløb, der udmåles.

Merudgifterne vedrører såvel løbende udgifter som enkeltudgifter. Udgifter, der afholdes inden for 1 år (12 på hinanden løbende måneder), sammenlægges.

Eksempler på merudgifter er nævnt i punkt 174 - 201.

Der udleveres en kopi til forældrene af den oversigt, der udfærdiges som grundlag for udmålingen af merudgiftsydelsen. Det vil medføre en større gennemsækelighed for forældrene med hensyn til, hvilke beløb der ydes, og det vil være en lettelse ved senere regulering af ydelsen.

Særligt om rådgivningsindsatsen for ydelser efter servicelovens § 41

170. Hvis familien ikke kan sandsynliggøre merudgifter af en størrelsesorden, der overskrider minimumsgrænsen, jf. punkt 171, og derfor ikke kan få hjælp efter servicelovens § 41, bør kommunalbestyrelsen være opmærksom på familiens behov for rådgivning og vejledning samt anden form for støtte efter andre af lovens bestemmelser om børn og unge.

Muligheden for hjælp efter bestemmelserne om hjælpemidler eller boligindretning bør også overvejes.

Udmåling og minimumsgrænse

171. For at modtage merudgiftsydelse skal der efter servicelovens § 41, stk. 3, foreligge sandsynliggjorte merudgifter på 4.596 kr. årligt (2015-niveau) svarende til 383 kr. månedligt («minimumsgrænsen»). Selvom merudgifterne udgør under 383 kr. i enkelte måneder, vil der kunne udbetales tilskud, hvis kommunalbestyrelsen skønner, at de samlede udgifter i løbet af et år vil overstige 4.596 kr. Minimumsgrænsen reguleres en gang om året den 1. januar med satsreguleringsprocenten. Det kommende års satser offentliggøres i Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds vejledning om satser på ministerområdet. Reguleringen af de nævnte satser foretages første gang den 1. januar 2016.

Hvis en familie har flere børn med nedsat funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelser, er det de samlede merudgifter for disse børn, der lægges til grund ved beregningen.

Udmålingen af merudgiftsydelsen skal ske ved, at der afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100 kr. i forhold til de sandsynliggjorte merudgifter.

Udmålingen af merudgiftsydelsen skal ske på grundlag af det konkrete behov for det enkelte barn. Ligesom dækning af merudgifter skal ske ud fra et overslag over sandsynliggjorte merudgifter, og administrationen af ordningen forudsættes derfor at blive tilrettelagt efter generelle principper og uden dokumentationskrav for hver enkelt udgift.

Eksempel:

Mikkels forældre har på grund af Mikkels funktionsnedsættelse sandsynliggjorte merudgifter på 745 kr. pr. måned svarende til 8.940 kr. pr. år. De skønnede merudgifter overstiger dermed minimumsgrænsen på 4.596 kr. pr. år (2015-niveau) svarende til 383 kr. pr. måned, og Mikkels forældre er derfor berettiget til merudgiftsydelse, forudsat at Mikkel er omfattet af personkredsen. Ydelsen fastsættes ved, at de skønnede merudgifter pr. måned afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100, og Mikkels forældre vil derfor få udbetalt 700 kr. om måneden.

Overgangsordning

Kommunalbestyrelsen skal senest den 1. januar 2016 have genberegnet alle sager om merudgiftsydelser til børn, hvor der udbetales tilskud efter de tidligere gældende regler med afrunding til nærmeste antal ottendedele af standardbeløbet.

Udbetalingstidspunkt

Udbetaling af merudgiftsydelse sker som udgangspunkt fra ansøgningstidspunktet, hvis borgeren på dette tidspunkt opfylder betingelserne.

Ordningens subsidære karakter

172. Det er en betingelse for at kunne modtage hjælp i form af merudgiftsydelse, at merudgifterne ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i serviceloven.

Det betyder, at hvis en familiens sandsynliggjorte merudgifter kan dækkes efter andre bestem-

melser i den sociale lovgivning eller anden lovgivning inden for f.eks. sundheds- og uddannelsesområdet, skal disse bestemmelser anvendes, førend det vurderes, om familien kan få dækket merudgifterne efter servicelovens § 41.

I de følgende afsnit nævnes eksempler på merudgifter, herunder også eksempler på områder, hvor der kan være andre regler, der finder anvendelse forud for reglerne om merudgiftsydelse til børn efter servicelovens § 41.

Det bemærkes herved, at selvom det præciseres, at § 41 er subsidær, vil bestemmelsen, der er specifikt rettet mod børn med funktionsnedsættelse, skulle anvendes forud for aktivlovens regler om transbestemt hjælp, der er rettet mod alle. Dette svarer til principperne i Ankestyrelsens praksis vedrørende servicelovens § 100, jf. principafgørelser nr. C-14-06. Principafgørelse nr. C-14-06 fastslår f.eks., at aktivlovens regel om dækning af sygebehandling, medicin mv. er subsidær i forhold til servicelovens § 100 om nødvendige merudgifter til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. I afgørelsen blev lagt vægt på kompensationsprincippet og på, at servicelovens regel om merudgifter i forhold til aktivlovens regel om sygebehandling må anses for at være en specialbestemmelse i relation til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Ankestyrelsens principafgørelser: nr. C-14-06

Ankestyrelsens principafgørelse C-14-06:

Aktivlovens regel om dækning af sygebehandling, medicin m.v. var subsidær i forhold til servicelovens regel om nødvendige merudgifter til personer med varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.

Der blev lagt vægt på kompensationsprincippet og på, at servicelovens regel om merudgifter i forhold til aktivlovens regel om sygebehandling måtte anses for at være en specialbestemmelse i relation til personer med varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.

Se i øvrigt:

Ankestyrelsens principafgørelse nr. 192-09:

Der er hjemmel i servicelovens § 100 til at yde hjælp til forhøjet husleje som merudgift ved flytning til anden lejebolig som følge af nedsat funktionsevne. Det er alene den huslejeforhøjelse, som skyldes den nedsatte funktionsevne, som kan bevilliges som en merudgift.

Boligstøttelovens særlige regler for beregning af boligstøtte til pensionister og stærkt bevægelseshæmmede afskærer ikke en ansøger fra at være berettigede til merudgifter til den forøgede boligudgift. Det er Ankestyrelsens opfattelse, at boligstøttelovens regler ikke udtømmende gør op med stærkt bevægelseshæmmede personers ret til at modtage tilskud eller merudgifter til forøgede boligudgifter.

Ankestyrelsens principafgørelse 57-13:

Der kan ydes hjælp til egenbetaling af befodringsudgifter ved benyttelse af handicapkørsel til behandling hos fysioterapeut uden for hospital efter reglerne om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse. Dette gælder, hvis der ikke kan ydes støtte til befodrning efter anden lovgivning eller efter andre bestemmelser i serviceloven.

Ankestyrelsens principafgørelse 84-13:

Serviceovens bestemmelse om dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige tilværelse er subsidiær i forhold til anden lovgivning.

Beboerindskud kan dækkes som en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse, hvis indskuddet skyldes den nedsatte funktionsevne, og indskuddet ikke kan dækkes efter anden lovgivning - boligstøtteleven.

Hvis der efter lov om boligstøtte kan bevilges et lån, der er rente- og afdragsfrit i 5 år, kan beboerindskuddet ikke bevilges som en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse. Ved låneoptagelsen er der ingen aktuell merudgift.

Endvidere bemærkes, at reglerne om merudgiftsydelse efter serviceovens § 41 efter en konkret vurdering af forholdene, herunder om udgiften er en konsekvens af barnets nedsatte funktionsevne, i visse tilfælde anvendes forud for serviceovens § 52 a om økonomisk støtte i forbindelse med iværksættelse af støtteforanstaltninger. Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse nr. 85-12, som lægger vægt på, at forældrenes ret til dækning af merudgifter kunne ikke begrænses ved, at der også kunne iværksættes støtteforanstaltninger efter serviceovens regler herom. Det blev ved sagen lagt til grund, at barnet var omfattet af personkredsen for merudgiftsydelse, og at kørsel i forbindelse med aflastning var en relevant merudgift i forhold til barnet.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. 85-12:

Transportudgifter i forbindelse med, at et barn skulle i aflastning, skulle dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter.

Kommunen havde iværksat støtteforanstaltning i form af aflastning. Kommunen havde henvist forældrene til at søge udgifterne til transport til og fra aflastningen dækket efter reglerne om økonomisk støtte i forbindelse med iværksatte støtteforanstaltninger.

Forældrenes ret til dækning af merudgifter kunne ikke begrænses ved, at der også kunne iværksættes støtteforanstaltninger efter serviceovens regler herom.

Det blev ved sagen lagt til grund, at barnet var omfattet af personkredsen for merudgiftsydelse, og at kørsel i forbindelse med aflastning var en relevant merudgift i forhold til barnet.

Forældrene havde derfor ret til at få dækket udgifterne til transport efter reglerne om nødvendige merudgifter.

Privat sygeforsikring

173. Der kan ikke ydes hjælp efter serviceovens § 41 til den del af merudgifterne, som i forvejen er dækket af Sygeforsikringen Danmark eller andre private sygeforsikringer/ordninger. Dette er begrundet i kompensationsprincippet, hvorefter familien skal kompenseres for de merudgifter, de har som følge af barnets funktionsnedsættelse. Der skal således være tale om en reel merudgift for familien.

Eksempler på merudgifter

174. I det følgende opregnes der nogle eksempler på merudgifter som følge af betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge.

Det skal fremhæves, at der ikke er tale om en udtømmende opregning. Der kan ofte være tale om komplicerede situationer, som opstår i familierne på grund af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller lidelse. Det er derfor ikke muligt at opregne alle de merudgifter, en sådan familie kan komme ud for.

Kost og diætpræparater

175. Til børn og unge under 18 år kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til diætkost. Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen sørger for, at behovet er tilstrækkelig dokumenteret, f.eks. ved lægeerklæring. Til spædbørn, der ikke kan tåle mælk, kan der f.eks. ydes hjælp til merudgifter til erstatningspræparater.

Bemærk, at der efter regler udstedt i medfør af sundhedslovens § 159 ydes regionalt tilskud på 60 pct. Til visse ernæringspræparater godkendt af Sundhedsstyrelsen. Tilskud er betinget af, at ernæringspræparaterne er ordineret af lægen på en "grøn recept" i forbindelse med sygdom eller alvorlig svækkelse. Præparater godkendt til regionalt tilskud fremgår af lister, som ligger på Sundhedsstyrelsens hjemmeside.

For så vidt angår spædbørn, som på grund af en allergisk disposition må formodes at have behov for diætkost i form af mælkeerstatningspræparater, kan der ydes hjælp til dækning af de nødvendige erstatningspræparater, selv om allergien endnu ikke er kommet i udbrud. Det er dog en betingelse, at kommunalbestyrelsen skønner, at der foreligger tilstrækkelig dokumentation for, at den kroniske lidelse vil bryde ud, hvis erstatningspræparaterne ikke anvendes. Der ydes ikke regionalt tilskud, jf. ovenfor, til forebyggelse af komælsallergi.

Når der i forbindelse med observations- og undersøgelsesformål og gentagne undersøgelser, og som en direkte følge af den nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse ordineres særlige diætpræparater, som barnet skal indtage i hjemmet over en kortere eller længere periode, kan der ydes hjælp til dækningen af udgiften til disse præparater.

Udgifterne til særlige diætpræparater, som fremstilles på sygehuset, og som pågældende skal indtage som led i en sygehusbehandling, afholdes af sygehusvæsenet. Efter merudgiftsbekendtgørelsens § 5, stk. 1, udleveres særlige diætpræparater til børn med de livsvarige sygdomme phenylketonuri (Føllings sygdom) og Alcaptonori af Region Hovedstaden (Kennedy Centret), som opkræver betaling herfor fra de øvrige regioner.

Sagkyndig bistand

176. Ved bedømmelsen af dokumentationsgrundlaget for behovet for diæt kan det oftest være nødvendigt at inddrage sagkyndig bistand fra specialafdelinger under sygehusvæsenet, hvis kommunen ikke selv råder over den lægelige ekspertise.

Er der tvivl om, hvad udgiften til diætkosten er, kan det anbefales at tage kontakt med den pågældende specialafdeling, som ofte har beregninger over udgiften. Ligeledes foreligger der ofte beregninger fra Forbrugerstyrelsen eller fra brugerorganisationer, patientforeninger og lignende. I hvert enkelt tilfælde skal der ved fastlæggelsen af den konkrete ydelse dog foretages et skøn over behovet.

Medicin

177. Der kan også ydes hjælp til egenbetalingen af tilskudsberettiget medicin, som er nødvendig

på grund af en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge.

Bemærk dog, at der i særlige tilfælde efter sundhedslovens § 145 kan ydes enkelttilskud til medicin, der er lægeordineret, og som der ikke ydes generelt tilskud til efter sundhedslovens § 144. Tilskuddet ansøges af barnets eller den unges læge hos Lægemiddelstyrelsen.

Der er ligeledes mulighed for, at Sundhedsstyrelsen efter ansøgning fra lægen (sundhedslovens § 147) kan bevilge et kronikertilskud til borgere med et stort, varigt og fagligt veldokumenteret behov for lægemidler. Den samlede egenbetaling til køb af lægemidler med tilskud efter er årligt på 3.830 kr. (2015-satser).

Der kan endvidere ydes hjælp til nødvendig medicin, som ikke er tilskudsberettiget, hvis udgifterne er en følge af funktionsnedsættelsen eller en kronisk eller langvarig lidelse hos barnet eller den unge.

Fritidsaktiviteter

178. Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter i forbindelse med barnets eller den unges deltagelse i fritidsaktiviteter, hvis betingelserne for dækning af merudgifter i øvrigt er opfyldt. Ankestyrelsens principafgørelser nr. 93-11, 253-09 og C-10-04 omhandler henholdsvis merudgifter i forbindelse med deltagelse i fritidsaktiviteter og særligt legetøj.

Ankestyrelsens principafgørelser nr. 93-11, 253-09 og C-10-04:

Nr. 93-11:

I den konkrete sag blev en parallelcykel til en 12-årig handicappet pige konkret vurderet som en nødvendig merudgift ved forsørgelsen og en konsekvens af den nedsatte funktionsevne. I afgørelsen lagde Ankestyrelsen vægt på, at det måtte anses for almindeligt for ikke-handicappede børn på samme alder at komme rundt på cykel i fritiden. Der blev endvidere lagt vægt på, at pigen var glad for at cykle, og at det var svært at finde passende fritidsaktiviteter eller motionsmuligheder til hende.

Parallelcyklen var ikke et hjælpemiddel for pigen.

Der blev i den forbindelse lagt vægt på, at pigen allerede var kompenseret for sit behov for transport ved bevilget handicapbil og 4wheeler

Nr. 253-09:

I den konkrete sag blev en ung på 17 år med spastiske lammelser i arme og ben vurderet at være berettiget til at få dækket de merudgifter, der var forbundet med deltagelse i el-kørestolsfodbold. I afgørelsen blev det antaget at være almindeligt for ikke-handicappede unge på samme alder og i samme livssituation at have en fritidsaktivitet. Den unges mulighed for at dyrke nogen form for sport var meget begrænsede på grund af den nedsatte funktionsevne.

Nr. C-10-04:

I den konkrete sag var et forældrepar til en 8-årig handicappet dreng ikke berettiget til at få hjælp til dækning af udgifter til køb af et særligt legetøj i form af en spejlkarrusel, som en merudgift ved forsørgelsen.

Ankestyrelsen vurderede, at det ikke kunne anses for sandsynliggjort at udgiften til spejlkarusellen var en merudgift sammenlignet med de udgifter

familier med ikke handicappede børn har til legetøj. Ankestyrelsen lagde vægt på, at merudgiftsvurderingen efter § 41 hviler på et kompensationsprincip, hvor familier skal kompenseres for merudgifter, der følger af deres barns handicap.

Briller

179. Der kan normalt ikke ydes hjælp til betaling af briller, da der normalt ikke vil være tale om en merudgift sammenlignet med udgiften til briller til børn med et almindeligt behov for synskorrektion. Hvis der som følge af nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge under 18 år er særlige merudgifter til briller, som ikke kan ydes efter sundhedslovgivningen eller bestemmelserne i servicelovens § 112 om hjælpemidler, kan merudgifterne dækkes efter servicelovens § 41.

Det kan f.eks. dreje sig om et hyperaktivt barn, som ofte kommer til at ødelægge sine briller, eller at barnet eller den unge lider af en alvorlig øjensygdom, f.eks. grøn stær, der bevirker at synet ændres, så styrken i brilleglassene skal skiftes hyppigt.

Sygehusophold

180. Hvis et barn eller en ung indlægges på sygehus på grund af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til overnatning for forældrene på sygehusets gæstehjem e.l., hvis sygehuset ikke yder gratis sengeplads og stiller forplejning til rådighed. Det er en betingelse, at det er nødvendigt, at en eller begge forældre er til stede, f.eks. så de hurtigt kan tilkaldes eller for at opnå den mest hensigtsmæssige behandlingsstrategi.

Der kan ligeledes ydes hjælp til dækning af merudgifter til f.eks. kost og befordringsudgifter for forældrene, når barnet eller den unge er indlagt, hvis det er nødvendigt, at de er til stede.

Tilsvarende kan der ydes hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, jf. kapitel 9 om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Befordring

181. Det er muligt at yde hjælp til dækning af merudgifter til befordring.

Der er ikke bestemte grænser for, hvor meget støtte, der kan ydes til befordring. Det beror på en konkret vurdering af f.eks. afstanden fra barnets hjem til behandlingssted, uddannelsessted, fritidsaktiviteter, venners hjem, mulighederne for almindelig fritidsaktivitet osv. Det skal understreges, at merudgifter til befordring gælder for de udgifter, der ligger udover, hvad ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation har.

Hjælp til dækning af merudgifter til befordring efter servicelovens § 41 er subsidiær i forhold til befordringsydelse efter anden lovgivning og andre bestemmelser i serviceloven, jf. også punkt 183-186.

Merudgifter til befordring kan forekomme, hvis barnet har et øget transportbehov på grund af den nedsatte funktionsevne, f.eks. til hospitalskontrol og fysioterapibehandling.

En anden situation kan være, at familiens udgifter til transport er højere end andre familiers ud-

gifter på grund af barnets nedsatte funktionsevne. Dette kan være tilfældet, hvis barnet ikke er i stand til at gå, cykle eller tage offentlige transportmidler, men er henvist til at blive transporteret i bil eller taxa. En nedsat evne til at orientere sig, f.eks. på grund af synshandicap vil også kunne danne grundlag for merudgifter til taxakørsel.

Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til befordring som f.eks. til og fra behandling og fritid (familiebesøg, fritidsinteresser etc.) herunder situationer, hvor en forælder skal ledsage sit barn til dagtilbud, behandling eller fritidstilbud. Der kan også opstå befodringsudgifter f.eks. til taxakørsel i forbindelse med reparation af handicapbil, eller i ventetiden indtil bevilling af støtte til køb af bil efter servicelovens § 114 foreligger.

Hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til befordring kan ydes uanset befodringsform, dvs. både offentlige transportmidler, bil mv. Dette gælder også uanset om en bil, som barnet bliver befodret i, er ejet af barnets forældre, lånt, lejet eller anskaffet med støtte efter servicelovens § 114.

Når barnet er berettiget til hjælp til befordring i bil, kan hjælp til dækning af merudgifter normalt udregnes på baggrund af statens regler for godtgørelse for brug af egen bil efter laveste takst. Den gældende takst kan findes på: <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?old=1549830>.

Beregning af merudgifterne til befordring skal som ved beregning af merudgifter i øvrigt ske på baggrund af et overslag over familiens sandsynliggjorte merudgifter, herunder en vurdering af, hvilke udgifter andre familier på samme alder og i samme livssituation ville have haft.

Hjælp til anskaffelse af bil til befordring af et barn eller ung med nedsat funktionsevne kan ikke ydes efter servicelovens § 41. Der kan eventuelt ydes støtte til anskaffelse af en bil efter servicelovens § 114. Reglerne herom findes i bekendtgørelse om støtte til køb af bil efter servicelovens § 114, hvori der udtømmende er gjort op med mulighederne for støtte efter serviceloven til anskaffelse af bil til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Der kan således heller ikke efter servicelovens § 41 ydes hjælp til betaling af afdrag på en bil.

Andre driftsudgifter ved befordring i egen bil

182. I ganske særlige situationer kan der ydes hjælp til betaling af andre driftsudgifter i forbindelse med befordring af et barn eller en ung med nedsat funktionsevne eller lidelse i familiens egen bil.

Det vil især gælde den situation, hvor familien har en bil alene til befordring af barnet eller den unge.

Det vil også gælde, hvis det kan sandsynliggøres, at familien ikke ville have bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller lidelse.

Ankestyrelsen har i en sag (principafgørelse nr. C-38-04) truffet afgørelse om, at det efter en konkret vurdering måtte anses for sandsynligt, at familien ikke ville have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets funktionsnedsættelse. Familien havde haft bil i forbindelse med farens job som kørende konsulent, men i 1998 afhændede han bilen i forbindelse med, at han ophørte i konsulentjobbet, og familien havde herefter ikke bil, før den fik bevilget en handicapbil til datteren.

Det vil endvidere gælde den situation, hvor familien har en ekstraordinært stor og driftsmæssig

kostbar bil som følge af barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller lidelse.

I disse situationer kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter i forbindelse med betaling af f.eks. forsikringer, benzin, reparationer m.v., når udgiften må anses som en merudgift ved forsørgelsen af barnet eller den unge. Merudgiften skal altid beregnes konkret. I de nævnte situationer vil man kunne tage udgangspunkt i følgende:

- 1) Forsikring, Falck abonnement, såfremt det er nødvendigt af hensyn til barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og afgift for brændstofforbrug (såfremt der ikke er givet fritagelse herfor) er altid en fuld merudgift, da der er tale om en ekstra bil. Udgiften til reparationer og serviceeftersyn må vurderes forholdsmæssigt, idet der tages hensyn til, hvor meget af kørslen, der drejer sig om transport forbundet med barnets funktionsnedsættelse eller lidelse, som f.eks. til behandling.
- 2) Forsikring, Falck abonnement, såfremt det er nødvendigt af hensyn til barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og afgift for brændstofforbrug (såfremt der ikke er givet fritagelse herfor) er altid en merudgift. Reparationer mv. vil som udgangspunkt være en merudgift, da familien ikke ville have haft bil, såfremt barnets funktionsevne ikke var nedsat. Der kan i beregningen fratrækkes de udgifter til offentlig transport, som familien sparer.
- 3) Merudgiften til forsikring, reparationer og serviceeftersyn findes ved at sammenligne forsikringsudgiften til en almindelig familiebil og den bil, der nu er anskaffet. Merudgiften til brændstof findes tilsvarende ved at sammenligne brændstofforbruget på den tidligere bil og den bil, der nu er anskaffet. På færdselsstyrelsens hjemmeside www.hvorlangtpaaliteren.dk er de forskellige bilers brændstofforbrug oplyst.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. C-38-04:

Ankestyrelsen fastslår i den konkrete sag, at der i ganske særlige situationer kan ydes hjælp til betaling af de driftsudgifter, der er forbundet med at have hjælpemiddelbil, hvis det kan sandsynliggøres, at familien ikke ville have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets handicap.

Ankestyrelsens principafgørelse C-37-07:

Et falck-abonnement var ikke en nødvendig merudgift i forbindelse med brug af hjælpemiddelbil.

Der blev ved afgørelsen lagt vægt på, at ansøger, uanset om vedkommende havde et abonnement eller ej, havde mulighed for at tilkalde assistance fra Falck eller et andet autohjælpsfirma, og at ventetiden herpå ikke var urimelig lang.

Der blev endvidere lagt vægt på, at ansøger som handicappet ikke var stillet anderledes end andre i samme alder og livssituation, selvom ansøger f.eks. ikke kunne klare sig selv ved en punktering, og heller ikke hvis ansøger kørte galt i glat føre, kunne forlade bilen. Dette gjaldt også andre befolkningsgrupper og gjorde ikke udgiften til et Falck-abonnement til en nødvendig merudgift af hensyn til ansøgers handicap.

Ankestyrelsens principafgørelse 258-10:

En svært handicappet kvinde, som var bevilget en kassebil som hjælpemiddelbil, kunne få dækket nødvendige benzinudgifter til fritidskørsel som merudgift. Merudgiften skulle beregnes som forskellen mellem benzinforbruget ved den bevilgede kassebil og benzinforbruget ved en personbil af normal størrelse.

Kvinden kunne endvidere få dækket sine udgifter til forsikring af kassebilen som merudgift. Merudgiften skulle beregnes som forskellen på forsikringsudgiften til kassebilen og forsikringsudgiften til en personbil af normal størrelse.

Kvindens benzin- og forsikringsudgifter kunne ikke dækkes fuldt ud som merudgift, da det måtte antages, at kvinden ville have haft en bil, selvom hun ikke havde været handicappet.

Ankestyrelsen lagde i den forbindelse vægt på kvindens alder, civilstatus og uddannelsesforhold.

Befodringsregler i andre bestemmelser i serviceloven og anden lovgivning

183. Hjælp til dækning af merudgifter til befodrning efter servicelovens § 41 er subsidær i forhold til befodringsydelse efter anden lovgivning og andre bestemmelser i serviceloven, herunder eventuelt støtte, der kan ydes efter § 117 i serviceloven. Støtte efter § 117 er til borgere, der på grund af varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for befodrning med individuelle befodringsmidler. Der kan også henvises til Transportministeriets regler om individuel befodrning og diverse regler om befodrningsgodtgørelse til undervisningssøgende, som hører under Undervisningsministeriet.

Befodrning til dagtilbud

184. Forældrenes merudgifter til befodrning af børn med nedsat funktionsevne mv. til almindelige dagtilbud kan afholdes efter servicelovens § 41, hvis udgiften ikke dækkes af andre bestemmelser.

Befodrning til skole

185. Der vil ikke kunne ydes hjælp efter servicelovens § 41 til dækning af nødvendige befodringsudgifter, i forbindelse med befodrning af et barn med nedsat funktionsevne til eller fra skole.

Det følger af Ankestyrelsens principafgørelse nr. 116-11, der fastslår, at dækning af befodringsudgifter af elever til og fra skole, herunder elever med nedsat funktionsevne, hører under undervisningssektoren, jf. sektoransvarsprincippet. Der henvises derfor til Undervisningsministeriets regler om befodrning til og fra skole af syge og invaliderede elever. Som eksempel kan nævnes, at i det omfang eleven er i stand til at befodre sig til og fra skole ved egen hjælp, hvis der stilles en sygecykel eller en kørestol til rådighed for eleven, kan kommunalbestyrelsen efter folkeskolelovens regler opfylde sin befodringsforpligtelse ved at afholde udgiften til anskaffelse og vedligeh-

holdelse af sådanne hjælpemidler.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. 116-11:

Transportudgifter til kørsel af barn til og fra skole i de uger, hvor barnet bor hos den forælder, som barnet ikke har folkeregisteradresse hos, og som ikke kan dækkes af skolens kørsel, kunne ikke ydes som merudgift.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at det følger af sektoransvarlighedsprincippet, at dækning af befodringsudgifter af elever til og fra skole, herunder elever med nedsat funktionsevne, henhører under undervisningssektoren. Dette er reguleret efter folkeskolelovens regler. Ankestyrelsen har ikke kompetence til at tage stilling til disse regler.

Befodrning til behandling

186. Der kan ydes hjælp til betaling af befodringsudgifter, som er nødvendige ved ledsagelse af et barn eller en ung til behandling som følge af den nedsatte funktionsevne eller lidelse. Det sker dog kun i det omfang, udgifterne ikke dækkes efter andre bestemmelser eller ved andre ordninger.

Der ydes hjælp til betaling af såvel barnets eller den unges som ledsagerens befodrning efter servicelovens § 41. Normalt vil det være tilstrækkeligt, at der kun er en ledsager, f.eks. enten faderen eller moderen. Der kan imidlertid være situationer, hvor det er nødvendigt eller hensigtsmæssigt, at begge forældre ledsager barnet eller den unge, f.eks. fordi det er nødvendigt under selve befodrningen, eller fordi begge forældre skal orienteres samtidigt ved en undersøgelse/behandling.

Der kan endvidere under barnets eller den unges ophold på sygehus e.l. ydes hjælp til betaling af forældrenes merudgifter til befodrning til besøg hos barnet eller den unge, i det omfang besøgene er nødvendige af hensyn til barnet eller den unge.

Det kan herudover oplyses, at kommunen på visse betingelser yder befodringsgodtgørelse til behandling hos alment praktiserende læge og praktiserende speciallæge samt til genoptræning i medfør af sundhedslovens §§ 170 og 172, og regionen yder på visse betingelser befodrning eller befodringsgodtgørelse til og fra behandling på sygehus i medfør af sundhedslovens § 171. Reglerne herom er nærmere fastsat i bekendtgørelse nr. 959 af 29. august 2014 om befodrning og befodringsgodtgørelse efter sundhedsloven (befodringsbekendtgørelsen).

En ledsager til en patient, der modtager befodrning eller befodringsgodtgørelse efter reglerne i befodringsbekendtgørelsens kap. 1-3, har ret til befodrning eller befodringsgodtgørelse, når ledsagelsen er nødvendig på grund af patientens alder eller helbredstilstand, jf. § 23 i befodringsbekendtgørelsen. I særlige tilfælde, hvor den behandlende sundhedsperson vurderer, at begge forældres ledsagelse er nødvendig for barnet, vil begge forældre være berettiget til befodrning eller befodringsgodtgørelse i forbindelse med ledsagelse af barnet.

Befodringsgodtgørelse ydes med et beløb svarende til befodringsudgiften med det efter forholdene billigste, forsvarlige befodringsmiddel.

Befordring i fritiden

187. Hvis et barn eller en ung på grund af nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse ikke er i stand til at benytte offentlige transportmidler, kan der ydes hjælp til dækning af merudgifter til befordring i fritiden. Selvom barnet kan benytte offentlige transportmidler, kan der også være tale om merudgifter, hvis fritidstilbud i nærområdet f.eks. ikke kan benyttes. Der er ikke bestemte grænser for, hvor meget der kan ydes, idet der må tages hensyn til hjemmets afstand til fritidstilbud, kammeraters hjem, mulighederne for almindelig fritidsbeskæftigelse, leg i nærheden osv.

Handicaprettede kurser til forældre og andre pårørende

188. Der kan ydes hjælp til forældres og eventuelt andre pårørendes merudgifter som følge af nødvendig deltagelse i kurser, som går ud på at sætte de pågældende i stand til at have barnet eller den unge hjemme, passe og pleje, opdrage og kommunikere med barnet eller den unge.

Det kan dreje sig om kurser, der giver familien indsigt i de forskellige funktionsnedsættelser eller lidelser, i hvilken virkning det har på barnet eller den unge, og hvordan familien kan mestre de problemer, der kan opstå mv. Der kan f.eks. være tale om kurser vedrørende børn og unge, der lider af cystisk fibrose, muskelsvind, er blinde, spastiske, døve eller udviklingshæmmede.

Et eksempel er deltagelse i et kursus i totalkommunikation (tegnsprogsundervisning mv.) for pårørende til personer med betydelig og varigt nedsat hørelse.

Der kan ydes hjælp til merudgifter til kurser i totalkommunikation (tegnsprogsundervisning mv.) til andre end medlemmer af husstanden, hvis samværet med et barn eller en ung med høretab har en sådan karakter, at udgiften kan betragtes som nødvendig for barnets eller den unges fortsatte udvikling. Dette gælder f.eks. som udgangspunkt bedsteforældre, der må forventes ofte at kommunikere med og have besøg af barnet eller den unge.

De udgifter, der kan være tale om, er f.eks. rejseudgifter, merudgifter ved måltider og ophold, kursusafgift, kursusmaterialer, pasning af børn, som ikke skal med på kurset.

Sådanne merudgifter kan også omfatte hel eller delvis hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste for forsørgerne, når der ikke er mulighed for at deltage i kurser uden for arbejdstiden. Dette gælder såvel enlige som ægtepar, jf. servicelovens § 42 om tabt arbejdsfortjeneste.

For at begge forældre kan passe, pleje, opdrage og kommunikere med barnet eller den unge, er det vigtigt, at de begge deltager i kurser af ovennævnte art. Sådanne kurser giver kompetence til begge forældre og vil ofte være en forudsætning for, at de begge kan bevare den nære kontakt med barnet eller den unge.

Beklædning

189. Der kan ydes hjælp til tøj, som skal udformes på en særlig måde, eller til ekstra beklædning eller sko som er nødvendig på grund af ekstraordinært slid.

Særlige beklædningsgenstande, som f.eks. regnslag til kørestol, kørepose, hagesmæk og beskyttelsesbukser til svært inkontinente børn og unge, ydes dog efter reglerne om hjælpemidler mv. i servicelovens § 112, jf. principafgørelse nr. C-8-04.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. C-8-04:

Der kan efter servicelovens hjælpemiddelregler ydes hjælp til særlige beklædningsgenstande, som en person ikke ville have haft brug for, hvis den pågældende ikke havde haft en funktionsnedsættelse, mens der efter merudgiftsreglerne kunne ydes hjælp til almindeligt tøj, som skulle udformes på en særlig måde.

I den konkrete sag fandtes en køredragt (flyverdragt) til brug for en 7-årig pige ved transport i kørestol at måtte betragtes som en særlig beklædningsgenstand, som hun ikke ville have haft behov for, hvis hun ikke havde haft en funktionsnedsættelse. Køredragten ville dermed kunne bevilges som et hjælpemiddel forudsat, at væsentlighedskriteriet var opfyldt, og ikke som en merudgift ved forsyningen af pigen.

Der blev bl.a. lagt vægt på, at køredragten var en videreudvikling af en kørepose, og at den var udformet således, at den var længere bagpå end foran, så pigen kunne sidde ned i den.

Efter denne bestemmelse ydes også støtte til beklædningsgenstande til børn og unge, som på grund af sygdom, ulykke e.l. er blevet varigt invalideret, og som følge heraf er nødt til at få udskiftet hele deres garderobe.

Fodtøj

190. Hvis det er nødvendigt med ortopædisk fodtøj, herunder fodtøj der tilgodeser en foddeformitet, ydes hjælpen efter bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven. Der kan dog også være tale om ekstraordinært slid på ortopædisk fodtøj, hvor egenbetalingen på ekstra ortopædiske sko i givet fald kan dækkes som en merudgift.

Vask og vaskemaskine

191. Hvis barnets nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarig lidelse medfører merudgifter til vask, kan der ydes hjælp såvel til selve vaskeudgiften som til anskaffelse af vaskemaskine forudsat, at en sådan må anses for at være nødvendig for at imødekomme et ekstraordinært stort behov.

Til børn, der ikke kan holde sig tørre i sengen om natten (enuresis nocturna), ydes der normalt ikke hjælp efter denne bestemmelse, jf. punkt 166 om betingelser for støtte, herunder personkreds.

Personlig hygiejne

192. Der kan ydes hjælp til betaling af særlige cremer og olier, som anvendes ved barnets personlige hygiejne, hvis der kan sandsynliggøres eller dokumenteres en merudgift i forhold til, hvad andre børns hygiejne kræver, f.eks. i forbindelse med alvorligt belastende allergi eller hudlidelser.

Ferie

193. Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til ferie, som familier i almindelighed holder.

Ankestyrelsen har i principafgørelse nr. 28-13 truffet afgørelse om hjælp til merudgifter forbundet med en ferielejr.

Aflastning

Forældrenes behov for aflastning kan søges dækket efter servicelovens § 84.

Dette gælder også kortvarig ferie i udlandet, hvor der efter bekendtgørelse om ydelser efter lov om social service under midlertidige ophold i udlandet i særlige tilfælde efter en konkret vurdering kan gives hjælp til dækning af ekstra omkostninger, som f.eks. udgifter til rejse og ophold for en hjælper og udgifter til liftbus til transport mellem lufthavn og hotel, jf. principafgørelse nr. C-40-03.

Ankestyrelsens principafgørelse C-40-03:

Forældrene til en stærkt handicappet dreng med muskelsvind var berettiget til tilskud til dækning af ekstra omkostninger i form af nødvendige merudgifter til rejse og ophold for sønnens hjælper i forbindelse med familiens ferie i en uge i udlandet. De var endvidere berettiget til tilskud til dækning af ekstra omkostninger i form af nødvendige merudgifter til liftbus til transport mellem lufthavn og hotel.

Ankestyrelsen fandt således efter en konkret vurdering af familiens situation, at det var særligt påkrævet at yde tilskud til dækning af de nævnte ekstra omkostninger, der var forbundet med familiens kortvarige udlandsferie.

For at der kunne siges at være tale om "særlige tilfælde" efter bestemmelsen i udlandsbekendtgørelsen om tilskud til dækning af ekstra omkostninger, forbundet med kortvarige ferieophold i udlandet, måtte der efter Ankestyrelsens vurdering være beskrevet forhold i ansøgerens situation, som gjorde det særligt påkrævet eller en afgørende forudsætning for gennemførelse af rejsen, at kommunen ydede tilskud til ekstra omkostninger forbundet med den kortvarige ferie i udlandet.

Bolig og boligskift

194. Der kan ydes støtte til forhøjede udgifter i forbindelse med boligændringer i form af til- og ombygning af familiens bolig eller ved flytning til en større bolig som følge af et barns funktionsnedsættelse eller lidelse. Det kan dreje sig om merudgifter til forhøjet lejeværdig af egen bolig, forhøjelse af ejendomsforsikring og større forbrug af el og varme, jf. principafgørelse nr. C 18-00.

Der kan desuden dækkes merudgifter ved en flytning, som er betinget af nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse hos barnet eller den unge. Det kan dreje sig om indskud i en ny lejebolig, jf. principafgørelse 84-13, salgsomkostninger, f.eks. ejendomsmæglersalær ved salg af hidtidig bolig, jf. principafgørelse nr. C-3-02, leje af flyttebil, flytning af telefon mv.

Der kan desuden gives hjælp til dobbelt boligudgift i forbindelse med flytning til en handicapegnet bolig, f.eks. fordi familiens tidligere bolig ikke er blevet solgt på det tidspunkt, hvor indflytning i den handicapegnede bolig finder sted. Der kan desuden efter en konkret vurdering fastsættes en tidsfrist for betaling af dobbelte boligudgifter jf. principafgørelse nr. C-11-05.

I forbindelse med en flytning kan et evt. salgsprovenue ved salg af tidligere ejerbolig ikke modregnes i den bevilgede støtte, jf. principafgørelse nr. 0-108-94.

Ankestyrelsens principafgørelser: O-108-94, C 18-00, C-3-02, C-11-05 og 84-13

O-108-94:

Formålet med reglerne om boligindretning er, at en familie ikke skal have merudgifter ved et boligskifte, der alene er begrundet med barnets handicap.

Hjælpen kunne derfor ikke på forhånd maksimeres til det beløb, det ville koste at flytte ind i en passende handicapegnet lejebolig.

Til de udgifter, hvortil der kan ydes støtte, henføres salgsomkostningerne ved salg af hidtidig bolig, uanset om der ved salget fremkommer et provenu, eller salget sker med tab.

C-18-00:

Ved boligændring i form af til- og ombygning som følge af et barns handicap kunne der ydes hjælp til merudgifter i form af forhøjet lejeværdi af egen bolig, forhøjelse af ejendomsforsikring, og større forbrug af el og varme.

Særligt for så vidt angik den forhøjede lejeværdi lagde Ankestyrelsen vægt på, at der tages pant for værdiforøgelsen som indretningen medfører, hvorfor den ikke modsvares af en formueforøgelse.

C-3-02:

Betaling af salgsomkostninger ved salg af hidtidig bolig i forbindelse med et boligskift på grund af et handicappet barn var en merudgift ved forsørgelsen og ikke en anskaffelsesudgift.

Der kunne ikke lægges vægt på, at der ved salget af ejerboligen fremkom et større overskud. Der kunne heller ikke lægges vægt på, at familiens fremtidige boligudgifter blev mindre. Bestemmelsen om merudgifter ved forsørgelsen er uafhængig af ansøgerens indtægts- og formueforhold.

C-11-05:

En kommune havde bevilget hjælp til en families anskaffelse af en anden ejerbolig på grund af en datters handicap. Kommunen var efter en konkret vurdering berettiget til at fastsætte en tidsfrist med hensyn til i hvor lang tid kommunen ville betale for dobbelte boligudgifter, der var forbundet med manglende salg af den tidligere bolig, og således begrænse perioden, hvor der kunne ydes dobbelte boligudgifter.

84-13:

Serviceovens bestemmelse om dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige tilværelse er subsidiær i forhold til anden lovgivning.

Beboerinskud kan dækkes som en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse, hvis indskuddet skyldes den nedsatte funktionsevne, og indskuddet ikke kan dækkes efter anden lovgivning - boligstøtteleven.

Hvis der efter lov om boligstøtte kan bevilges et lån, der er rente- og afdragsfrit i 5 år, kan beboerinskuddet ikke bevilges som en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse. Ved låneoptagelsen er der ingen aktuel merudgift.

Forsikringer

195. Udgifter til nødvendige forsikringer eller nødvendige forhøjede forsikringspræmier, som er en følge af barnets eller den unges funktionsnedsættelse, kan ydes som en merudgift.

Det gælder f.eks. udgifter til dyrere forsikringer på kassebiler, dyrere husforsikring på grund af et større antal kvadratmeter, dyrere fritids- og ulykkesforsikringer for at opnå samme dækning som andre etc.

Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse nr. 71-10. Det fremgår heraf, at udgifterne til en børneulykkesforsikring ikke kunne medtages som en merudgift ved forsørgelsen, da denne udgift ikke kunne betragtes som nødvendig. Der henvises i øvrigt til principafgørelserne nr. 103-10 og 207-10 om merudgifter til voksne, jf. servicelovens § 100.

Ankestyrelsens principafgørelse 71-10:

Udgifterne til en børneulykkesforsikring kunne ikke medtages som en merudgift ved forsørgelsen, da denne udgift ikke kunne betragtes som nødvendig.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at der i det offentlige system ville blive ydet gratis hjælp, hvis en person kom til skade. Det fandtes derfor ikke nødvendigt, at der blev tegnet en ulykkesforsikring. En ulykkesforsikring fandtes at være en frivillig forsikring, som alene ville kunne yde en ekstra økonomisk kompensation som følge af en skade.

Der blev desuden lagt vægt på, at der kunne tegnes børneulykkesforsikring også for børn med nedsat funktionsevne hos flere forsikringsselskaber uden merpris.

Aflastning

196. Forældre til børn og unge med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse har i varierende omfang behov for aflastning. En tilstrækkelig aflastning vil kunne medvirke til at barnet eller den unge kan blive boende i hjemmet. Forældre kan ligeledes have behov for aflastning for at kunne give omsorg til søskende, der også har behov for deres forældre, og give sig tid til samvær med dem.

Aflastning kan foregå i almindelige dagtilbud til børn efter dagtilbudsloven eller i særlige dagtilbud efter servicelovens § 32, efter reglerne om personlig hjælp og pleje og aflastning, jf. servicelovens § 44, jf. §§ 83 og 84, ved timeaflastning ved privat antaget hjælp betalt eller ved timeaflastning formidlet gennem en kommunal aflastningsordning og betalt efter servicelovens § 41, i anbringelsessteder for børn og unge, jf. servicelovens § 67.

Udgangspunktet er, at anvendelse af en af de øvrige aflastningsordninger nævnt ovenfor skal gå forud for anvendelsen af servicelovens § 41 til aflastningsformål, jf. bestemmelsens subsidiære karakter. Aflastningen etableres efter gældende regler på de nævnte områder. Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse nr. 85-13, hvoraf det fremgår, at der alene kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis én af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet.

Ankestyrelsens principafgørelse 85-13:

Aflastning for børn skal tilbydes efter servicelovens § 84, stk. 1, jf. § 44, når behovet for aflastning er opstået alene på grund af barnets funktionsnedsættelse, og når aflastningen sker af hensyn til den øvrige familie.

Er der tale om et behov for aflastning på grund af barnets særlige behov for

støtte, skal aflastningen finde sted efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5. Servicelovens § 41, om nødvendige merudgifter er subsidiær i forhold til servicelovens regler om aflastning i § 84, stk. 1, jf. § 44 og § 52, stk. 3, nr. 5. Det vil sige, at der alene kan ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til aflastning i eget hjem, hvis en af de øvrige aflastningsordninger ikke i tilstrækkeligt omfang kan løse behovet.

...

Aflastning efter servicelovens § 41

201. Hvis en af servicelovens øvrige aflastningsordninger ikke er tilstrækkeligt i det konkrete tilfælde, kan der ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til ansættelse af en hjælper efter servicelovens § 41 til aflastning. Der ydes kun hjælp til dækning af merudgifter efter servicelovens § 41 til aflastning i eget hjem.

Kommunalbestyrelsen bør være opmærksom på, at forældre ikke har mulighed for at indhente straffeattest eller børneattest på privat antaget hjælp, hvorfor kommunalbestyrelsen evt. kan tilbyde at gøre dette.

Når der ydes hjælp til dækning af merudgifter i forbindelse med privat antaget hjælp, bør kommunalbestyrelsen rådgive forældrene om det ansvar, der følger med at være arbejdsgiver. Forældre bør ligeledes gøres opmærksom på, at der normalt ikke kan antages personer, som er under 18 år.

Kombination af regler

202. Familier, der har behov for dækning af merudgifter efter servicelovens § 41, kan have problemer, som kræver mere indgående social- eller sundhedsmæssig bistand. Det kan derfor være nødvendigt at give andre former for hjælp ved siden af hjælpen efter servicelovens § 41. Der kan henvises til retssikkerhedslovens § 5, hvorefter kommunen skal behandle ansøgninger om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning.

Hvis en eller flere kommuner ønsker at etablere aflastningsforanstaltninger for børn med nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse, kan dette ske efter de enkelte regler om dagtilbud, personlig og praktisk hjælp, afløsning eller aflastning efter servicelovens § 44 og døgntilbud efter § 52, stk. 3, nr. 5, eventuelt disse regler i kombination med hinanden. Hvis disse former for aflastning ikke er tilstrækkeligt, kan der suppleres med ydelser efter servicelovens § 41 i form af hjælp til dækning af merudgifter ved ansættelse af en person til aflastning i eget hjem.

Kommunalbestyrelsen må konkret vurdere, hvilket omfang aflastningen skal have. Kommunalbestyrelsen bør tage hensyn til, om det er en enlig forælder, eller om der er to til at tage sig af barnet. Er der to forældre, bør de også kunne aflastes samtidig.

Der bør som udgangspunkt foretages en samlet vurdering af de aflastningsbehov, familien har, herunder også hensynet til søskende til barnet med funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, da disse søskende kan have behov for deres forældres fulde opmærksomhed.

Genvurdering, regulering og opfølgning

203. Det følger af servicelovens § 148, stk. 2, at kommunalbestyrelsen har pligt til løbende at følge

de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunalbestyrelsen skal herunder være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp.

I forhold til den praktiske tilrettelæggelse af opfølgningen bør kommunalbestyrelsen i forbindelse med bevillingen af merudgiftsydelsen være opmærksom på at vejlede den enkelte familie om muligheden for ændret udmåling, hvis der sker ændringer i merudgifterne.

Der skal ske en opfølgning på, om den udmålte ydelse dækker de konkrete behov, og om familien stadig opfylder betingelserne for hjælp.

Hvis der sker ændringer i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for fastsættelsen af det udbetalte tilskud, skal tilskuddet ændres i overensstemmelse hermed, jf. merudgiftsbekendtgørelsens § 6, stk. 1.

Bekendtgørelsens § 6 omfatter ændringer i såvel opadgående såvel som nedadgående retning. Kommunalbestyrelsen kan derfor f.eks. godt ændre en bevilling i opadgående retning, selv om borgeren ikke har anmodet om det, f.eks. hvis der opstår nye hjælpebehov, eller hvis der er sket stigninger i de merudgifter, der indgår i den oprindelige bevilling. Dermed er det muligt for kommunalbestyrelsen at omberegne tidligere end ved et-års periodens udløb, jf. punkt 205 nedenfor om omberegning. Kommunalbestyrelsen skal derfor være opmærksom på løbende at følge op på modtagerens situation, jf. også almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om kommunalbestyrelsens pligt til løbende opfølgning.

I forlængelse heraf bemærkes, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at en families løbende merudgifter f.eks. er meget betydelige eller vil stille familien i en økonomisk vanskelig situation, vil det være god forvaltningsskik at foretage omberegning før 1- års periodens udløb.

Hvis der som led i opfølgningen skal ske ændringer i den udbetalte ydelse, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse herom. Udbetalingen af den ydelse, som familien hidtil har modtaget, fortsætter, indtil der er truffet ny afgørelse om merudgiftsydelsen. Der bør, såvidt det er muligt være et passende varsel, så borgeren får mulighed for at indrette sig på den nye situation, hvis ydelsen nedsættes væsentligt eller helt standses, f.eks. som følge af akut anbringelse eller dødsfald.

Ved ændringer i nedadgående retning kan kommunalbestyrelsen ikke kræve for meget udbetalt merudgiftsydelse tilbage med tilbagevirkende kraft. Denne udgift påhviler kommunalbestyrelsen.

I forhold til ophør af ydelsen, hvis det viser sig at barnet ikke længere opfylder betingelserne efter servicelovens § 41, henvises til punkt 208 om ophør.

Selv om udgangspunktet er, at merudgiftsydelsen udbetales til familien som et kontant beløb, kan det efter merudgiftsbekendtgørelsens § 4, stk. 2, konkret aftales med kommunalbestyrelsen, at f.eks. taxakørsel, håndværksudgifter, udgifter i forbindelse med tilmelding til et kursus, medicinudgifter og udgifter til plejeartikler afregnes direkte af kommunen. Beløbet, som afregnes direkte, modregnes i de månedlige udbetalinger af merudgiftsydelse, jf. § 4, stk. 3.

Opfølgning

204. Det kan være svært i starten af et forløb at få alle de merudgifter med, som har tilknytning til barnets varigt nedsatte funktionsevne. Det bør derfor overvejes at foretage en opsamling efter en kortere periode, f.eks. efter 2-3 måneder, første gang ydelsen udmåles.

Familien bør ved opfølgningen kunne sandsynliggøre de væsentligste udgifter, som familien har haft, siden ydelsen blev fastsat. Det vil gøre det nemmere at få fastsat en rimelig merudgiftsydelse, specielt når familien får ydelsen for første gang. Der skal herved gøres opmærksom på, at hvis familien kan dokumentere afholdte merudgifter, kan det lette opfølgningen yderligere.

Hvis der akut indtræffer væsentlige ændringer i familiens situation og behov, kan kommunalbestyrelsen også regulere for et kortere tidsrum, bl.a. for at kunne dække større enkeltudgifter på det tidspunkt, hvor merudgiften opstår. Udgifter, der er en følge af almindelige prisstigninger, anses ikke for at være en væsentlig ændring i modtagerens situation. Derimod vil udgifter, der pludseligt er opstået som følge af modtagerens nedsatte funktionsevne, kunne bevirke, at ydelsens størrelse tages op til fornyet overvejelse. Dette kan ske ved et møde, via telefon, mail eller lignende.

Omberegning

205. Det fremgår af merudgiftsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, at uanset stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter kan familien ikke kræve at få tilskuddet fastsat på ny, før der er forløbet et år regnet fra den seneste fastsættelse. Ændret fastsættelse af det udbetalte tilskud skal ved sådanne stigninger ske med tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor stigningen i de sandsynliggjorte merudgifter fandt sted. Det er kun stigninger siden seneste fastsættelse, der skal medtages.

Efter bestemmelsen har familien et egentligt retskrav på omberegning, når der mindst er forløbet et år fra seneste fastsættelse af tilskuddet, hvis der efterfølgende er sket stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for den tidligere beregning. Dermed kommer familien højst til at bære ekstra merudgifter et år, hvorefter der skal ydes hjælp med tilbagevirkende kraft, jf. § 6, stk. 2. Det vil dog kun ske i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke selv har ændret i løbet af året, f.eks. ved nye hjælpebehov eller i stigninger i de merudgifter, der indgår i den oprindelige bevilling, jf. punkt 203 og 204.

I forlængelse heraf bemærkes, at hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at en families løbende merudgifter f.eks. er meget betydelige eller vil stille familien i en økonomisk vanskelig situation, vil det være god forvaltningsskik at foretage omberegning før 1- års periodens udløb.

Ved ændringer kan familien rette henvendelse til kommunalbestyrelsen, når merudgiften opstår, eller afvente 1-års periodens udløb. Er der tale om, at merudgifterne skal sættes ned, er det kommunalbestyrelsen, der bærer risikoen, indtil den træffer en ny afgørelse med en ny beregning. Her vil kommunalbestyrelsen ikke kunne kræve tilbagebetaling til det tidspunkt, hvor faldet i merudgifterne blev konstateret, jf. også punkt 203.

Omberegning efter merudgiftsbekendtgørelsens § 6 skal ske ved en afgørelse herom til familien.

Reglen om omberegning berører ikke muligheden for at modtage hjælp til en enkeltstående merudgift ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af den løbende ydelse. Om enkeltstående merudgifter henvises til punkt 206.

Enkeltstående merudgifter

206. Hvis der ved siden af den løbende ydelse opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift, kan dette efter merudgiftsbekendtgørelsens § 5, stk. 3, ske ved en enkeltstående udbetaling, uden den månedlige udbetaling af merudgiftsydelse reguleres. Dækning af en enkeltstående merudgift forudsætter, at familien allerede er berettiget til merudgiftsydelse efter servicelovens §

41. Den enkeltstående merudgift skal i disse tilfælde dækkes på det tidspunkt, hvor den opstår, og familien skal dermed ikke afvente en eventuel omberegning efter merudgiftsbekendtgørelsens § 6.

Som eksempel på enkeltstående merudgifter kan nævnes udgifter i forbindelse med en flytning eller uforudsete udgifter til kurser. Ved tilbagevendende udgifter skal udgiften indregnes i de forventede udgifter, jf. også punkt 171.

207. Ved uventede og høje udgifter, som forventes at være blivende, bør aftalen revideres snarest. Det samme gælder i de tilfælde, hvor udgifterne viser sig at være lavere end oprindelig antaget, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3.

Ophør

208. Retten til merudgiftsydelse efter servicelovens § 41 ophører, hvis barnet eller den unge fylder 18 år eller derudover ikke længere opfylder betingelserne for ydelsen, jf. punkt 166.

Når den unge fylder 18 år, skal kommunalbestyrelsen inden det fyldte 18. år foretage en samlet vurdering af den unges støttebehov, herunder et eventuelt behov for merudgifter efter servicelovens § 100. Det bemærkes dog, at der alene kan ydes hjælp efter § 100, hvis betingelserne i denne bestemmelse er opfyldt.

Kommunalbestyrelsens anvisninger

209. Hjælpen efter servicelovens § 41 er betinget af, at kommunalbestyrelsens anvisninger med hensyn til pasning mv. følges. Bestemmelsen giver kommunalbestyrelsen mulighed for at komme med anvisninger med hensyn til barnets pasning.

Afgrænsning over for anden lovgivning og andre bestemmelser

Behandling og behandlingsredskaber

210. Der gives ikke støtte til behandling som en merudgift. Sansemotorisk træning regnes i denne sammenhæng for behandling. Hjælp til behandling kan derimod ydes efter § 11, stk. 7, § 32, stk. 1, og § 52, stk. 3, nr. 9, i serviceloven. De nævnte bestemmelser er omtalt andetsteds i denne vejledning.

Ifølge sundhedslovgivningen er behandling ved alment praktiserende læge eller tilbud om vederlagsfri fysioterapi efter lægehenvielse – som for alle andre aldersgrupper – gratis for børn og unge. Hertil kommer også tandbehandling, som er gratis for børn og unge indtil det fyldte 18. år. Hjælp til dækning af egenbetalingsandelen af udgifter til f.eks. almindelig lægehenvist fysioterapi, fodterapi eller anden lignende behandling i henhold til sundhedslovgivningen kan ydes efter § 82 i lov om aktiv socialpolitik, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Udgiften til egenbetalingsandelen af tilskudsberettiget medicin afholdes dog efter servicelovens § 41, jf. sidste underafsnit af punkt 167.

Ankestyrelsen har i principafgørelse nr. C-47-05 fastslået, at udgifter til psykologbehandling ikke kunne dækkes efter servicelovens regel om merudgifter ved forsørgelsen af børn, da der ikke kan ydes hjælp til behandlingsudgifter efter denne bestemmelse. Ankestyrelsen lagde vægt på, at der skal være tale om egentlige forsørgelsesudgifter, der er tæt knyttet til barnet, som f.eks. merudgifter til diætkost, særligt tøj, befordring, visse former for aflastning mv.

Udgifter til behandlingsredskaber, herunder respirator, kanyle mv., afholdes af sundhedsvæsenet i henhold til sundhedslovens regler herom.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. C-47-05:

Udgifter til psykologbehandling kunne ikke dækkes efter servicelovens regel om merudgifter ved forsørgelsen af børn, da der var tale om en behandlingsudgift.

Undervisning

211. Merudgifter, der opstår i forbindelse med uddannelse af børn og unge med nedsat funktionsevne eller lidelse, f.eks. en computer til hjælp i skolen, afholdes efter Undervisningsministeriets regler.

Hjælpe midler

212. Hjælp til dækning af udgifter til hjælpemidler ydes efter servicelovens § 112.

Støtte til hjælpemidler, der alene anvendes til fritid eller leg, f.eks. til et barn, som ikke har andre legemuligheder, vil dog kunne ydes efter § 41 – naturligvis under forudsætning af, at betingelserne for støtte i § 112 ikke er opfyldt.

Ankestyrelsen har således truffet principafgørelse nr. 253-09, hvor en ung på 17 år med spastiske lammelser i arme og ben var berettiget til at få dækket de merudgifter, der var forbundet med deltagelse i el-kørestolsfodbold.

Hjælp til særlige beklædningsgenstande, som et barn ikke ville have brug for, hvis barnet ikke havde en funktionsnedsættelse, ydes efter § 112, mens hjælp til almindeligt tøj, som skal udføres på en særlig måde, ydes efter reglerne om merudgifter i § 41.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. 253-09:

I den konkrete sag fastslår Ankestyrelsen, at en ung på 17 år med spastiske lammelser i arme og ben var berettiget til at få dækket de merudgifter, der var forbundet med deltagelse i el-kørestolsfodbold.

Det måtte antages at være almindeligt for ikke-handicappede unge på samme alder og i samme livssituation at have en fritidsaktivitet. Hans mulighed for at dyrke nogen form for sport var meget begrænsede på grund af den nedsatte funktionsevne.

Boligsjift

213. Hjælp til dækning af udgifter til boligsjift og boligindretning ydes efter servicelovens § 116.

Ved flytning til en ny lejebolig eller fra en ejerbolig til en lejebolig skal evt. merudgifter ved flytningen og højere husleje i den nye bolig mv. vurderes efter reglerne i servicelovens § 41 om merudgifter.

Ved flytning fra ejerbolig til ejerbolig eller fra lejebolig til ejerbolig, skal udgifter forbundet med selve anskaffelsen derimod vurderes efter servicelovens § 116, stk. 4.

I det omfang, der er tale om merudgifter i forbindelse med fraflytning af tidligere bolig, skal disse vurderes efter bestemmelsen i servicelovens § 41.

214. Som boligindretning efter servicelovens § 116 anses mur- og nagelfaste genstande. Hvis det derimod drejer sig om møbler, gulvbelægning mv., som ikke er en integreret del af gulvet, eller forskelligt tilbehør til boligindretning, kan servicelovens § 41 evt. bringes i anvendelse.

Respirationshjælp o.l.

215. Når et barn på grund af stærkt nedsat funktionsevne, som medfører behov for respirationshjælp eller dermed ligestillede behov for hjælp, har behov for overvågning hele eller dele af døgnet på grund af det apparatur, der anvendes, afholdes udgiften til overvågning (aflønning af respirationshjælper m.v.) af sygehusvæsenet. Det vil sige, at der er tale om en regional opgave. Behandling i hjemmet skal dog være lægeordineret i forbindelse med en sygehusbehandling.

Derudover afholder kommunalbestyrelsen udgiften til anden form for overvågning og pleje mv. I disse tilfælde anbefales det, at der tilstræbes en enstrenget opgaveløsning, således at kommune og region kombinerer respirationshjælp med f.eks. personlig hjælp og pleje samt aflastning efter servicelovens § 44, jf. §§ 83-84, og hjemmesygepleje, jf. sundhedslovens §§ 138 og 139. Hjælp efter specialregler i sundhedslovgivning, specialbestemmelser i serviceloven om personlig hjælp og pleje, aflastning mv. går således forud for anvendelse af den generelle regel i servicelovens § 41 om dækning af nødvendige merudgifter.

216. Hvis en person kan klare både respirationsopgaver, som dækkes af sygehusvæsenet, og den øvrige pasning og pleje af barnet/den unge, som dækkes af kommunalbestyrelsen, anbefales det, at regionen og kommunen indgår aftale om at dele udgiften mellem regionsrådet og kommunalbestyrelsen for disse timer i lighed med anbefalingerne på voksenområdet. Der henvises til kapitel 20 i Vejledning 7 til serviceloven om borgerstyret personlig assistance.

Døgninstitution

217. Er børn optaget på en døgninstitution til fuld forsørgelse, skal alle udgifter normalt afholdes af institutionen. I forbindelse med besøg i hjemmet bør udgifter, som ellers skulle have været afholdt efter servicelovens § 41, således normalt afholdes som en institutionsudgift.

Afgørelsen om hvorvidt et barn med funktionsnedsættelse under en anbringelse skal tilbydes en særlig fritidsaktivitet med henvisning til barnets særlige behov, må vurderes konkret efter servicelovens § 68 b, stk. 1, i forhold til, om fritidsaktiviteten indgår som en del af formålet med anbringelsen, jf. principafgørelse nr. C 62-03.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. C-62-03:

I den konkrete sag fandt Ankestyrelsen, at der måtte foretages en konkret vurdering i det enkelte tilfælde af, om en beslutning vedrørende et anbragt barns fritidsaktivitet hørte under kommunens bistandsudøvelse, eller om kommunen skulle træffe afgørelse efter servicelovens § 55, stk. 1, idet fritidsaktiviteten indgik som en del af formålet med anbringelsen.

Der er desuden mulighed for at yde økonomisk bistand efter servicelovens § 52 a til at støtte en stabil kontakt mellem forældre og børn under en anbringelse uden for hjemmet. Det er en forudsætning, at der er klar sammenhæng mellem udgiften og formålet med at støtte en stabil kontakt mellem forældre og børn. Eksempelvis kan bestemmelsen anvendes til at yde hjælp til specielle udgifter, der er nødvendige for, at barnet eller den unge kan besøge forældrene i hjemmet, jf. principafgørelse nr. O-76-98, hvor Ankestyrelsen fandt, at der kunne ydes hjælp til udgifter til hegn og til entrebilletter i forbindelse med et autistisk barns besøg i hjemmet.

Ankestyrelsens principafgørelse nr. O-76-98

I den konkrete sag fandt Ankestyrelsen, at der var hjemmel i bistandslovens § 33 stk. 2, nr. 9 (nu servicelovens § 52, stk. 3, nr. 9) til at yde hjælp til udgifter, der var en følge af et autistisk barns særlige behov i forbindelse med besøg i hjemmet under anbringelse på en amtskommunal døgninstitution.

Der kan ydes hjælp til boligindretning i hjemmet efter servicelovens § 116, selv om barnet eller den unge er optaget permanent i en døgninstitution. Boligindretning kan ydes, hvis barnet eller den unge har så hyppigt ophold i hjemmet, at boligændringerne må anses som påkrævet under hensyn til den nedsatte funktionsevne eller lidelse.

Hvis barnet er i en situation, hvor der arbejdes på, at barnet kan hjemtages fra institutionen, kan der ydes hjælp efter servicelovens § 41 til sædvanlige merudgifter i forbindelse hermed, såfremt barnet forsørges i hjemmet. Der kan i øvrigt henvises til vejledningens kapitel 23 om hjemgivelse.

III. Generelt

Det overordnede formål med merudgiftsydelsen er, at forsørgere af børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan få kompensation for de merudgifter, de har som følge af deres barns funktionsnedsættelse.

Formålet er endvidere at medvirke til, at børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse på institutioner e.l., såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette, at familien kan leve så normalt som muligt på trods af og med barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske eller langvarige lidelse samt at hindre at barnets eller den unges nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

Sigtet med bestemmelsen er således at tilgodese, at børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med indgribende kroniske eller langvarige lidelser har nogle særlige behov, som kan give merudgifter ved forsørgelsen. Bestemmelsen giver således hjemmel til at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet eller den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse. Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, familien normalt ville have afholdt.

Merudgiftsydelsen i servicelovens § 41 er et supplement til servicelovens øvrige bestemmelser om støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse, som f.eks. § 32 om hjælp i form af dagtilbud, hjemmetræning mv., § 42 om tabt arbejdsfortjeneste, § 45 om ledsagelse m.v. Hjælp til dækning af merudgifter er subsidiær til anden hjælp efter serviceloven eller anden lovgivning. Det betyder, at det er en forudsætning for hjælp i form af merudgiftsydelse efter serviceloven, at udgifterne ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i serviceloven eller efter anden lovgivning.

IV. Betingelser for ret til hjælp – personkreds

Bestemmelsen i servicelovens § 41 omfatter borgere, der i hjemmet forsørger børn og unge under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser. Udgangspunktet for vurderingen af, om betingelserne for merudgiftsydelse er opfyldt, er en konkret og individuel helhedsorienteret vurdering af barnets funktionsnedsættelse eller lidelse og det deraf afledte hjælpebehov.

Som eksempler på funktionsnedsættelser eller lidelser, der vil kunne falde ind under bestemmelsen, kan nævnes udviklingshæmning, sindslidelser, epilepsi, diabetes, nedsat bevægelsesfunktion, herunder respirationsinsufficiens, hjerneskade, nedsat talefunktion, manglende eller svagt syn samt manglende eller nedsat hørelse. Eksemplerne er ikke udtømmende. Det betyder, at andre persongrupper, fx børn og unge med udviklingsforstyrrelser, kan være omfattet af merudgiftsbestemmelsen, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

At barnet forsørges i hjemmet betyder, at det skal bo hos forældrene eller andre pårørende. Dette skal ses i modsætning til, at barnet ved medvirken af sociale myndigheder har ophold uden for hjemmet. Et barn, der er indlagt på sygehus, er på aflastning eller midlertidigt - som et led i almindelig skolegang - går på kost- eller efterskole, har ophold i eget hjem.

Ved varig funktionsnedsættelse forstås, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid frem over vil være behov for at kompensere for følgerne af funktionsnedsættelsen. Normalt vil funktionsnedsættelsen være en belastning resten af livet.

Ved betydelig funktionsnedsættelse skal forstås, at funktionsnedsættelsen har konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Her skal foretages en bred vurdering i forhold til den samlede livssituation. I denne vurdering vil bl.a. kunne indgå funktionsnedsættelsens betydning i relation til den pågældendes aktivitetsniveau, skole- og uddannelsesforhold, personlige forhold, helbredsforhold osv.

Ved indgribende lidelse er det ligeledes af betydning, at lidelsen skal være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger i den daglige tilværelse.

Ved kroniske lidelser forstås, at sygdomstilstande og lignende, som fra det tidspunkt, hvor de opstår, normalt vil vare i flere år. Der lægges således i praksis vægt på, om lidelsen forventes at vare barnealderen ud.

At det skal være en langvarig lidelse betyder ikke, at det skal dreje sig om en uhelbredelig lidelse. I praksis lægges der vægt på, om lidelsen skønnes at vare et år eller mere.

Funktionsnedsættelse er et begreb, der bruges ved tildeling af de ydelser i serviceloven, der skal kompensere for en nedsat funktionsevne. Ved at lægge vægt på funktionsevnen betones det, at det ikke er lidelsens art eller omfang, der er afgørende, men derimod følgerne af den nedsatte kropslige eller kognitive funktion. Selv om årsagen til den nedsatte funktionsevne ofte vil være en lægelig diagnosticeret lidelse, der angiver en nedsættelse af kropslige eller kognitive funktioner, er det imidlertid den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse, der er afgørende i forhold til vurderingen af begrebet nedsat funktionsevne.

Det er altså den samlede nedsættelse af funktionsevnen, der skal lægges til grund ved vurderingen af, om en borger er omfattet af personkredsen for merudgiftsydelse.

V. Betingelser for ret til hjælp – udmåling

Det er en betingelse for dækning af merudgifter, at der er tale om forsørgelsesudgifter. Der findes ikke en endelig liste over udgifter, som efter sin karakter udgør forsørgelsesudgifter, og dermed hvilke udgifter der kan dækkes efter bestemmelsen i servicelovens § 41. Det vigtigste ved vurderingen af, om en udgift er en forsørgelsesudgift er, at udgiften er tæt knyttet til forsørgelsen af børn med funktionsnedsættelser.

Merudgiften skal være nødvendig. Om udgiften er nødvendig beror på en konkret og individuel vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. "Nødvendig" omfatter således først og fremmest udgifter knyttet til barnets forsørgelse, som er nødvendige, fx udgifter til medicin, nødvendig diæt, befordring til behandling m.v.

Merudgiften skal også være en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne. Der skal med andre ord være sammenhæng mellem barnets/den unges funktionsnedsættelse og den ansøgte udgift. Det vil sige, at de udgifter, der kan dækkes, er udgifter ved forsørgelsen af barnet eller den unge med funktionsnedsættelse i hjemmet. Der lægges herved vægt på, at familien skal afholde udgifter på linje med, hvad andre lignende familier uden et barn med handicap har. Konkret betyder det, at familien alene kan få dækket de merudgifter, de har som følge af barnets funktionsnedsættelse – og dermed ikke de udgifter, som de må forventes at have som en del af deres normalforbrug.

Merudgifter er de udgifter, som familier i almindelighed ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse. Behovet vurderes derfor i forhold til andre familier i samme livssituation med børn uden funktionsnedsættelse. Merudgiftsbestemmelsen i servicelovens § 41 hviler på et kompensationsprincip, hvorefter familier med handicappede børn skal kompenseres for de merudgifter, der følger af handicapet. Reglerne om merudgifter skal således alene dække de udgifter, som familier i almindelighed ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne. Udgifter, som svarer til de udgifter, som en familie normalt ville have, skal familien således selv afholde.

Merudgiftsydelsen udmåles herefter efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for det enkelte barn. At merudgifterne skal være sandsynliggjorte betyder, at kommunalbestyrelsen ikke kan kræve dokumentation for afholdelsen af udgifterne. Der skal således laves et overblik over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter. Udgifter, som forældrene kan dokumentere, skal selvfølgelig indgå i det merudgiftsbeløb, der udmåles.

Merudgifterne vedrører såvel løbende udgifter som enkeltudgifter. Udgifter, der afholdes inden for 1 år (12 på hinanden løbende måneder), sammenlægges herefter.

For at modtage merudgiftsydelse skal der foreligge sandsynliggjorte merudgifter på 4.596 kr. årligt (2015-niveau) svarende til 383 kr. månedligt. Dette betegnes som minimumsgrænsen. Selvom merudgifterne udgør under 383 kr. i enkelte måneder, vil der kunne udbetales tilskud, hvis kommunalbestyrelsen skønner, at de samlede udgifter i løbet af et år vil overstige 4.596 kr. Minimumsgrænsen reguleres en gang om året den 1. januar med satsreguleringsprocenten, første gang den 1. januar 2016.

Hvis en familie har flere børn med nedsat funktionsevne eller kroniske eller langvarige lidelser, er det de samlede merudgifter for disse børn, der lægges til grund ved beregningen. Der skal således

ikke opfyldes et minimumsbeløb for hvert enkelt barn. Det samme gør sig gældende vedrørende forældre, som ikke bor sammen. Her lægges merudgifterne tilsvarende sammen.

Udmålingen af merudgiftsydelsen skal ske ved, at der afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100 kr. i forhold til de sandsynliggjorte merudgifter.

Det er desuden en betingelse for at kunne modtage hjælp i form af merudgiftsydelse, at merudgifterne ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i serviceloven. Servicelovens bestemmelse om dækning af nødvendige merudgifter er med andre ord subsidiær til anden lovgivning og andre bestemmelser i serviceloven. Det betyder, at hvis en familiens sandsynliggjorte merudgifter kan dækkes efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning eller anden lovgivning inden for fx sundheds- og uddannelsesområdet, skal disse bestemmelser anvendes, førend det vurderes, om familien kan få dækket merudgifterne efter servicelovens § 41.

Udbetaling af merudgiftsydelse sker som udgangspunkt fra ansøgningstidspunktet, hvis borgeren på dette tidspunkt opfylder betingelserne.

VI. Praksis – Ankestyrelsens principafgørelser

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principafgørelser. Principafgørelserne er udvalgt i sammenhæng med emnet for at belyse vores almindelige praksis på området for udmåling af nødvendige merudgifter til børn efter servicelovens § 41.

Nedenfor følger korte beskrivelser af konkret udvalgte principafgørelser af betydning for de konkrete mødesager. Principafgørelserne kan læses i fuld længde i Ankestyrelsens Principdatabase, som findes på Ankestyrelsens hjemmeside: www.ast.dk.

Hjælp efter anden lovgivning/sektoansvar

34-18: Principafgørelsen fastslår bl.a., at der ikke kan bevilges hjælp til trænings- eller behandlingsudgifter efter reglerne om dækning af nødvendige merudgifter. Hvis det er afklaret, at et barn eller en voksen har et behov for behandling eller træning skal kommunen tage stilling til, om der kan bevilges hjælp efter reglerne om vedligeholdelsestræning eller andre regler i den sociale lovgivning. Kommunen skal forholde sig til alle muligheder for hjælp. Kommunen kan ikke give afslag på at yde hjælp efter den sociale lovgivning med henvisning til, at hjælpen kan bevilges efter anden lovgivning, medmindre det er afklaret, at hjælpen faktisk kan gives efter anden lovgivning. Kommunen skal derfor afklare, om der kan bevilges hjælp efter anden lovgivning og af andre sektorer. Kommunen kan afklare dette i samarbejde med de andre sektorer, for eksempel undervisnings- eller sundhedssektoren. Kommunen skal sikre sig, at der bliver foretaget en tværfaglig vurdering, som sikrer en koordineret indsats i forhold til barnets eller den voksnes behandlings- og træningsbehov. Det er ikke udelukket at bevilge hjælp efter serviceloven og anden lovgivning samtidig. Det forudsætter dog, at hjælpen ikke kompenserer for det samme behov. Det afgørende er, om hjælpen samlet set tilgodeser behovet for hjælp.

94-15: Principafgørelsen fastslår bl.a., at der ikke kan ydes hjælp til behandlingsredskaber efter servicelovens regler. Principafgørelsen omhandler videre afgrænsningen af, hvorvidt en kugledyne udgør et hjælpemiddel eller et behandlingsredskab. En kugle- eller kædedyne kan være et behandlingsredskab eller et hjælpemiddel. Afgørelsen heraf beror på, hvilke behov brugen af dynen

skal afhjælpe og vil altid bero på en konkret og individuel vurdering af lidelsens karakter og omfang. En kugle- eller kædedyne kan bevilges til varigt brug i hjemmet, hvis tilstanden ikke kan afhjælpes ved den øvrige behandling.

44-18: Principafgørelsen beskriver hvordan produkter, afhængigt af hvilken sammenhæng de indgår i, skal behandles efter forskellige regelsæt. Det kan være sundhedslovgivningen, reglerne om hjælpemidler, forbrugsgoder eller reglerne om nødvendige merudgifter.

22-17: Principafgørelsen fastslår, at der ikke kan ydes støtte til behandlingsredskaber efter serviceloven. Behandlingsredskaber er redskaber, som patienten forsynes med som led i behandling i sundhedsvæsenet, eller som fortsættelse af den iværksatte behandling. Det udstyr og tilbehør, der er nødvendigt for at holde et behandlingsredskab på plads, og som dermed er nødvendigt for brugen af redskabet, er så nært knyttet til behandlingsredskabet, at det må anses for at være en integreret del af behandlingsredskabet. Behandlingsudgifter, herunder udgifter til behandlingsredskaber, skal afholdes af sundhedsvæsenet efter reglerne i sundhedslovgivningen. Efter sektoransvarlighedsprincippet skal udgifter til behandlingsredskaber eller tilbehør til behandlingsredskaber ikke dækkes efter reglerne i den sociale lovgivning. Den omstændighed, at en udgift ikke kan afholdes efter sundhedslovgivningen, kan ikke begrunde, at hjælpen kan ydes efter reglerne i den sociale lovgivning. Det skyldes, at behovet for udstyret ikke er opstået som en direkte følge af en nedsat funktionsevne, men derimod som følge af en iværksat behandling. Udgiften hører efter sin art ikke under den sociale lovgivning. I den konkrete sag havde borgeren ikke ret til dækning af udgiften til tilbehør til en insulinpumpe efter reglerne om nødvendige merudgifter. Ankestyrelsen vurderede, at der var tale om en behandlingsudgift.

77-16: Principafgørelsen fastslår, at der ikke kan ydes støtte efter serviceloven til behandlingsredskaber. Behandlingsredskaber er redskaber, som patienten forsynes med som led i behandling i sygehusvæsenet, eller som fortsættelse af den iværksatte behandling. Formålet er enten at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, som er opnået ved behandlingen, eller at forhindre forringelse af dette resultat. Sonderemedier er et behandlingsredskab. Sonderemedier bruges i forbindelse med læge- eller sygehusbehandling af personer, som har et helbredsmæssigt begrundet behov for ernæringspræparater. Det gælder også, selvom sonderemedierne anvendes i borgerens hjem. Det er alene sundhedsvæsenet, der kan afgøre, om borgeren skal behandles med sonderemedier, ligesom anvendelsen af sonderemedier forudsætter en vis kontrol på sygehuset eller i speciallægepraksis. Der må også forudsættes en vis oplæring af borgeren i at anvende sonden. Det sker med henblik på at sikre, at sonderemedierne fungerer, og at borgeren kan anvende sonden for at få dækket sit behov for ernæring. Det vil derfor ikke være i overensstemmelse med sektoransvarlighedsprincippet at dække udgifter til sonderemedier efter den sociale lovgivning. Dette gælder også, selvom der efter sundhedslovgivningen er fastsat en egenbetaling til sonderemedier, da udgiften efter sin art ikke hører under den sociale lovgivning. Tilskuddet til sondeernæring er i sundhedslovgivningen fastsat til 60 procent af patientens udgifter til sondeernæring. De resterende 40 procent svarer til den gennemsnitlige udgift til almindelig ernæring. Et tilskud på 60 procent dækker som udgangspunkt patientens gennemsnitlige merudgifter til kost. Borgeren er derfor normalt kompenseret med tilskuddet på de 60 procent, som således svarer til merudgiften. Borgeren kan sandsynliggøre merudgifter til kost, fx hvis borgeren ved siden af sondeernæringen også spiser almindelig kost.

Forsørgelsesudgifter

159-11: Principafgørelsen fastslår, at reglen om hjælp til nødvendige merudgifter alene omfatter egentlige forsørgelsesudgifter, der er tæt knyttet til barnet. I den konkrete sag fandt Ankestyrelsen, at ansøgeren ikke var berettiget til at få hjælp til dækning af udgiften til snerydning af privat fællesvej. Udgifter til snerydning af privat vej kunne ikke anses som merudgifter ved forsørgelsen af et barn med en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, selv om taxaen, som skulle hente sønnen, når han skulle i skole, ikke kunne komme op til huset, når der var for meget sne. Ankestyrelsen fandt, at der ikke var tale om en nødvendig merudgift ved forsørgelsen af det handicappede barn.

Sandsynliggjorte merudgifter

99-13: Principafgørelsen fastslår, at perioden for beregning af merudgifter begynder fra den dag, kommunen modtager ansøgningen. Kommunen bevilger merudgifter, hvis ansøger kan sandsynliggøre merudgifter af et vist omfang. Ansøger skal lave et overslag over de sandsynliggjorte merudgifter for det kommende år. Udgifterne dækkes ikke krone for krone, men med udgangspunkt i de sandsynliggjorte udgifter. Sandsynliggjorte merudgifter inden for en 12-måneders periode sammenlægges. Merudgifterne vedrører både løbende udgifter og enkeltudgifter. Sandsynliggjorte udgifter, som afholdes inden for et år (12 på hinanden følgende måneder), sammenlægges fra ansøgningstidspunktet eller opfølgningstidspunktet. Opfølgningstidspunktet er mindst en gang årligt, men ved uventede eller store ændringer af udgifter, som ventes at være blivende, skal udmålingen af hjælpen revideres snarest. Dette gælder både, hvis udgifterne er lavere og hvis de er højere end oprindelig antaget. Selv om merudgifterne ligger under minimumsbeløbet i enkelte måneder, vil der kunne udbetales en merudgiftsydelse, hvis kommunalbestyrelsen skønner, at de samlede udgifter i løbet af kalenderåret vil overstige standardbeløbet inden for et år. Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af det månedlige beløb. Dette forudsætter, at familien allerede er berettiget til en merudgiftsydelse efter servicelovens § 41. Enkeltstående udgifter, der er uforudsete, kan således bevilges, hvis det samlede udgiftsniveau af sandsynliggjorte udgifter overstiger minimumsbeløbet for en løbende periode på 12 måneder. Hvis familien ikke allerede er berettiget til en merudgiftsydelse, udbetales den ansøgte merudgift som en løbende ydelse, forudsat at udgiften overstiger minimumsbeløbet for en 12-måneders periode.

Fritidsaktiviteter

8-19: Principafgørelsen fastslår bl.a., at fritidsaktiviteter er aktiviteter, der udøves i fritiden, ofte fordi man har en interesse for et område eller ønsker at være fysisk aktiv eller udfordre sig selv fysisk eller mentalt. Fritidsaktiviteter er, modsat elitesport, for den bredere del af befolkningen. Merudgifter til fritidsaktiviteter kan kun dækkes, hvis mulighederne for at dyrke andre former for fritidsaktiviteter er meget begrænsede, som følge af borgerens nedsatte funktionsevne. Kommunen kan ikke henvise til, at en borger kan dyrke andre former for fritidsaktiviteter uden at kommunen har undersøgt, om borgeren reelt kan deltage i andre fritidsaktiviteter end den, der søges om merudgifter til. Kommunen kan ikke nøjes med at henvise til, at borgeren bør kunne deltage i

andre fritidsaktiviteter, eller at det formodes, at borger kan deltage i andre fritidsaktiviteter. Derudover skal de alternative fritidsaktiviteter, kommunen henviser til, i et vist omfang være sammenlignelige. Kommunen skal i den forbindelse forholde sig til det objektive sammenligningsgrundlag, hvor behovet vurderes i forhold til andre på samme alder og i samme livssituation, men uden en funktionsnedsættelse. Kommunen skal altså forholde sig til, hvad der er almindeligt for andre på samme alder og i samme livssituation i forhold til fritidsaktiviteter. Det kan også være nødvendigt, at kommunen ikke alene ser nærmere på selve betegnelsen af fritidsaktiviteten, men også undersøger og forholder sig til, hvad borgeren får ud af den fritidsaktivitet, kommunen henviser til, med det funktionsniveau borgeren har. Om borgerens mulighed for at dyrke andre former for fritidsaktiviteter er meget begrænsede er en konkret og individuel vurdering. Hvis borgerens muligheder for at dyrke andre former for fritidsaktiviteter ikke er meget begrænsede, som følge af borgerens nedsatte funktionsevne, kan der alene dækkes merudgifter til fritidsaktiviteter, hvis alle de fritidsaktiviteter borgeren kan deltage i, medfører merudgifter. Kommunen kan her vælge at dække merudgifterne til den billigste fritidsaktivitet, da det alene er de nødvendige merudgifter, der kan dækkes. Hvis en af de fritidsaktiviteter borgeren kan deltage i ikke medfører merudgifter, har borgeren ikke nødvendige merudgifter til fritidsaktiviteter. Hvis en borger ikke kan dyrke andre former for fritidsaktiviteter, vil merudgifter til kontingent, udstyr m.v. kunne dækkes som en merudgift, hvis nødvendighedsbetingelsen er opfyldt. Hvis borgeren fx kan deltage i fritidsaktiviteten i den kørestol, borgeren anvender til hverdag, kan der ikke bevilges dækning af merudgifter til en ekstra kørestol til brug for den konkrete fritidsaktivitet. Dette vil kunne medføre et øget slid på kørestolen, som kan betyde, at der bliver behov for at udskifte kørestolen tidligere end hvis kørestolen ikke anvendes til den pågældende fritidsinteresse. Merudgifter til kontingent til en fritidsaktivitet, der på grund af særlige forhold omkring udøvernes funktionsnedsættelse er dyrere, end den samme fritidsaktivitet er for borgere uden en funktionsnedsættelse, kan ligeledes dækkes som en merudgift, hvis borgerens mulighed for at deltage i andre former for fritidsaktiviteter er meget begrænsede, og hvis det er nødvendigt for, at borgeren kan deltage i den pågældende fritidsaktivitet. Det er alene merudgiften, der kan dækkes. Kommunen er derfor berettiget til at fradrage de sparede udgifter, dvs. de udgifter borgeren ville have haft, hvis borgeren ikke havde en funktionsnedsættelse. Principafgørelsen fastslår bl.a. også, at træning og behandling hører under sundhedssektoren, og at der ifølge princippet om sektoransvar ikke er hjemmel i merudgiftsbestemmelsen til at yde dækning af en borgers udgifter til træning og behandling. Træning kan fx være varmtvandstræning og lignende. Behandling kan fx være ridefysioterapi. Det skal derfor vurderes, om den søgte fritidsaktivitet har karakter af behandling.

Sædvanligt indbo

40-19: Principafgørelsen fastslår bl.a., at ladcykler med og uden el og tohjulede el-cykler i dag anses som almindeligt udbredte, og som produkter, der findes i ethvert hjem, der måtte ønske det. Disse cykler kan fås i forskellige udgaver og prisklasser og bliver forhandlet bredt over hele landet. De må derfor betragtes som sædvanligt indbo på linje med traditionelle tohjulede cykler. Der kan ikke ydes støtte til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo. Hvilke forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo, bliver løbende ændret i takt med den almindelige samfundsudvikling. Ved vurderingen tages der hensyn til udviklingen i den almindelige levestandard og borgerens forbrugs- og levevaner. Med tiden vil flere forbrugsgoder blive mere almindeligt udbredt og vil efterhånden blive betragtet som sædvanligt indbo.

Beklædning

C-8-04: Principafgørelsen fastslår, at der efter servicelovens hjælpemiddelregler kan ydes hjælp til særlige beklædningsgenstande, som en person ikke ville have haft brug for, hvis den pågældende ikke havde haft en funktionsnedsættelse, mens der efter merudgiftsreglerne kan ydes hjælp til almindeligt tøj, som skal udformes på en særlig måde. I den konkrete sag fandtes en køredragt (flyverdragt) til brug for en 7-årig pige ved transport i kørestol at måtte betragtes som en særlig beklædningsgenstand, som hun ikke ville have haft behov for, hvis hun ikke havde haft en funktionsnedsættelse. Køredragten ville dermed kunne bevilges som et hjælpemiddel forudsat, at væsentlighedskriteriet var opfyldt, og ikke som en merudgift ved forsørgelsen af pigen. Der blev bl.a. lagt vægt på, at køredragten var en videreudvikling af en kørepose, og at den var udformet således, at den var længere bagpå end foran, så pigen kunne sidde ned i den.

C-51-05: Principafgørelsen fastslår, at der efter servicelovens hjælpemiddelregler ikke kan ydes hjælp til særligt udformet tøj, som en person ville have haft brug for uanset den nedsatte funktionsevne. I den konkrete sag var specialsyede bukser ikke omfattet af begrebet særlige beklædningsgenstande i hjælpemiddelbekendtgørelsen.

Biludgifter

70-17: Principafgørelsen fastslår betingelserne for at kunne få dækket udgifter i forbindelse med drift af bil. Når kommunen skal vurdere, om borgeren har merudgifter til drift af bil, skal kommunen først tage stilling til, om borgeren uden sit handicap ville have haft bil. Kommunen skal også overveje, om det er en nødvendig følge af borgerens handicap at anvende bil. Den samme vurdering skal ske, når der er flere biler i husstanden. Kommunen skal også vurdere, om borgerens bil er særlig stor og driftsmæssig dyr, eller om den er en personbil af almindelig størrelse. Kommunen skal dernæst skelne mellem borgerens forskellige typer af kørsel. Først efter disse vurderinger kan kommunen beregne en borgers eventuelle nødvendige merudgifter til drift af bil.

Ferielejr

28-13: Principafgørelsen fastslår, at et barn under 18 år, der har ret til merudgiftsydelse, kan få dækket ekstra udgifter i form af handicaptillæg til en ferielejr samt udgifter til hjælpere på ferielejren. Der kan ydes hjælp til de udgifter, der ligger udover den egenbetaling, som forældre med raske børn sædvanligvis betaler for deres børns ophold i en ferielejr. Det er almindeligt for børn og unge at være på ferie, og ferie på en uge ligger indenfor, hvad børn og unge sædvanligvis holder af ferie. Formålet med merudgiftsydelsen er at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk/langvarig lidelse. Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, familien ville have afholdt, hvis barnet ikke havde været handicappet.

Pædagogiske tiltag

77-11: Principafgørelsen fastslår bl.a., at udgifter som kan undgås eller reduceres ved indretning

af barnets omgivelser eller ved pædagogiske tiltag, ikke kan dækkes efter reglerne om merudgifter. I den konkrete sag skulle kommunen ved beregning af nødvendige merudgifter ved forsørgelsen af en svært autistisk, mentalt retarderet dreng, medtage udgifter til genanskaffelse og reparation af indbo ødelagt af barnet. Udgifterne til indbo skulle medtages i det omfang, de oversteg de udgifter en familie almindeligvis har hertil, hvis udgifterne ikke kunne undgås ved pædagogiske tiltag og indretning af drengens omgivelser. Kommunen skulle derimod ikke medtage udgifter til den handicappede drengs lange bade, slitage på og vask af tøj samt spild af madvarer. Der var ikke dokumentation for, at disse udgifter samt hans spild af madvarer og andre dagligvarer var nødvendige og ikke kunne undgås. Der blev lagt vægt på, at udgifterne kunne undgås og reduceres ved at aflede drengen fra hans uhensigtsmæssige ritualer. Udgiften til et handicapforeningskontingent kunne desuden ikke betragtes som en nødvendig merudgift, da udgiften ikke var nødvendig for at få dagligdagen til at fungere.

VII. De konkrete mødesager

Vi har valgt at fremlægge 43 konkrete sager for at belyse Ankestyrelsens praksis om udmåling af nødvendige merudgifter til børn efter servicelovens § 41. Sagerne er udvalgt for at belyse vores almindelige praksis på området, og omfatter derfor også sager, hvor vi er enige i kommunernes afgørelser, da den type af sager sjældent vil blive udtaget til principiel behandling.

Sagerne er grupperede i overordnede temaer. Der kan være flere temaer og delementer i en enkelt sag og dermed også flere resultater i forhold til, om vi stadfæster, hjemviser eller ændrer afgørelsen. Sagen vil alene fremgå én gang nedenfor og under et enkelt tema, udvalgt efter, hvad der umiddelbart forekommer mest interessant i den enkelte sag.

Nedenfor følger et antal konkret udvalgte sager.

Hjælp efter anden lovgivning/sectoransvar

Sag nr. 1 – en kugledyne er et behandlingsredskab eller hjælpemiddel. Fysioterapi er behandling/træning. Udgifterne kan derfor ikke dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter. Kommunen skal dog forholde sig til, om udgifterne til fysioterapi kan dækkes efter servicelovens regler om behandling/træning.

Sag nr. 2 – stadfæstelse – udgifter til rideterapi har karakter af behandling. Udgifterne kan derfor ikke dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter. Kommunen skal dog forholde sig til, om udgifterne kan dækkes efter servicelovens regler om behandling.

Sag nr. 3 – stadfæstelse – udgiften til en lysterapilampe er en behandlingsudgift. Lysterapilampen skal bruges til at forebygge og afhjælpe vinterdepression og manglende lys. Udgiften kan derfor ikke dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter.

Sag nr. 4 – ændring – kommunen bevilger særlige vådliggerlagner. Særlige vådliggerlagner har til formål at afhjælpe barnets funktionsnedsættelse. Udgifterne kan derfor ikke dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter. Kommunen skal forholde sig til, om vådliggerlagnerne kan dækkes efter reglerne om hjælpemidler. Borgeren skal ikke tilbagebetale de allerede udbetalte merudgifter til vådliggerlagner, da de er modtaget i god tro.

Sag nr. 5 – stadfæstelse – udgiften til en tvillingeklapvogn er ikke en nødvendig merudgift, da behovet er tilgodeset ved kommunens bevilling af en jogger efter reglerne om hjælpemidler. Behovet er tilgodeset ved kommunens bevilling af en jogger efter reglerne om hjælpemidler. Behovet er tilgodeset ved kommunens bevilling af en jogger efter reglerne om hjælpemidler. Behovet er tilgodeset ved kommunens bevilling af en jogger efter reglerne om hjælpemidler.

vet for en tvillingeklapvogn er desuden ikke udelukkende begrundet i barnets funktionsnedsættelse, men også i familieforøgelse.

Sag nr. 6 – stadfæstelse – udgiften til entre til svømmehal er en behandlingsudgift, da besøg i svømmehal/varmtvandsbassin anbefales for at lindre barnets smerter. Udgiften kan derfor ikke dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter. Kommunen skal dog forholde sig til, om udgiften kan bevilges efter andre regler i den sociale lovgivning.

Sag nr. 7 – stadfæstelse – den ansøgte ladcykel med el har til formål at afhjælpe et transportbehov. Udgiften kan derfor ikke dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter.

Sag nr. 8 – stadfæstelse – det ansøgte smartwatch har til formål at afhjælpe følgerne af barnets nedsatte funktionsevne. Udgiften kan derfor ikke dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter.

Forsørgelsesudgifter

Sag nr. 9 – stadfæstelse – et haveskur er ikke en egentlig forsørgelsesudgift. Udgiften kan derfor ikke dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter. Kommunen skal dog tage stilling til, om den anviste bolig er egnet, da ansøgningen bl.a. skyldes pladsmangel til hjælpemidler.

Sag nr. 10 – stadfæstelse – udgiften til fornyelse af forælderens kørekort er ikke en udgift tæt knyttet til forsørgelsen af barnet med funktionsnedsættelse. Kommunen skal dog forholde sig til, om udgiften kan dækkes efter andre regler i den sociale lovgivning, herunder reglerne om støtte til bil.

Minimumsbeløbet

Sag nr. 11 – stadfæstelse – udgifter til druesukker, juicebrikker, insulin og hypofit overstiger ikke minimumsbeløbet. Kommunen tager udgangspunkt i de priser og det omfang, som forældrene oplyser.

Sandsynliggjorte merudgifter

Sag nr. 12 – hjemvisning – kommunen skal forholde sig til, om BH'er med frontlukning og velcro samt specialsyede jakker overstiger de udgifter, som familier i almindelighed har til BH'er og jakker henset til oplysningerne fra forældrene og fagpersoner om barnets funktionsnedsættelse.

Sag nr. 13 – hjemvisning – kommunen skal forholde sig til, om udgifter til pæremos, tøj og stofbleer overstiger de udgifter, som familier i almindelighed har.

Sag nr. 14 – stadfæstelse – udgiften til et havehegn er ikke en nødvendig merudgift, da barnet har en alder, hvor det er sædvanligt at holde børn under opsyn.

Sag nr. 15 – hjemvisning – kommunen skal forholde sig til, om udgiften til deltagelse i en sommerlejr er en nødvendig merudgift. Kommunen skal i den forbindelse undersøge, om barnet kan deltage i andre sommerlejre, herunder i hvilket omfang andre forældre til raske børn har udgifter til sommerlejre.

Sag nr. 16 – stadfæstelse – kommunen bevilger udgiften til en brugt tandemcykel, som kan tilgode behøvet for en tandemcykel. Kommunen henviser til flere alternativer på brugtbaser.

Sag nr. 17 – stadfæstelse – det er sædvanligt at have udgifter til en ladcykel med el til et barn på fem år. Udgiften kan derfor ikke dækkes.

Sag nr. 18 – stadfæstelse – den ansøgte ladcykel med el er ikke en nødvendig merudgift, da det er muligt at komme rundt på anden vis i fritiden bl.a. med en af kommunen bevilget klapvogn/jogger. Barnet kan desuden gå korte strækninger.

Konsekvens af den nedsatte funktionsevne

Sag nr. 19 – stadfæstelse – udgifter til tøj og legetøj er opstået som følge af brand i familiens bolig, og er dermed ikke en konsekvens af den nedsatte funktionsevne.

Fritidsaktiviteter

Sag nr. 20 – hjemvisning – kommunen skal forholde sig til, om familien har ret til dækning af merudgifter til ridning. Kommunen skal i den forbindelse undersøge, om barnet er begrænset i sit valg af fritidsaktiviteter, herunder forholde sig til forældrens oplysninger om, at andre fritidsaktiviteter er afprøvet uden held. Kommunen skal desuden forholde sig til, om fritidsaktiviteten medfører merudgifter.

Sag nr. 21 – hjemvisning – kommunen skal forholde sig til, om der kan bevilges merudgifter til en 2-hjulet el-cykel. Dette indebærer bl.a., at kommunen skal forholde sig til, om barnet er begrænset i sine muligheder for at deltage i andre former for fritidsaktiviteter.

Sag nr. 22 – stadfæstelse – udgiften til en 2-hjulet el-cykel er ikke en nødvendig merudgift, da barnet ikke er begrænset i sine muligheder for at deltage i andre former for fritidsaktiviteter.

Efterskoleophold

Sag nr. 23 – stadfæstelse – behovet for et efterskoleophold er primært begrundet i undervisningsmæssige forhold. Udgifterne kan derfor ikke dækkes efter reglerne om nødvendige merudgifter.

Sag nr. 24 – hjemvisning – kommunen skal forholde sig til, om behovet primært er begrundet i andet end rent undervisningsmæssige forhold, herunder barnets sociale udfordringer.

Kursus

Sag nr. 25 – stadfæstelse – behovet for kursus er primært begrundet i netværksdannelse. Familien er desuden medlem af en forening, hvorved det er muligt at opnå gratis viden, netværksdannelse m.v. Udgiften kan derfor ikke efter reglerne om nødvendige merudgifter.

Sag nr. 26 – stadfæstelse – familien har tidligere deltaget på lignende kurser og den efterspurgte viden kan opnås på anden vis. Behovet for netværksdannelse er ligeledes tilgodeset.

Driftsudgifter til bil

Sag nr. 27 – hjemvisning – kommunen skal forholde sig til, om familien har ret til dækning af nødvendige merudgifter til drift af bil. Kommunen skal i den forbindelse bl.a. undersøge, om udgiften er nødvendig og om familien ville have haft bil, hvis barnet ikke havde en funktionsnedsættelse.

Beklædning

Sag nr. 28 – stadfæstelse – behovet for natbukser er tilgodeset ved en af kommunen tidligere bevilling af nattøj.

Befordring

Sag nr. 29 – hjemvisning – kommunen kan ikke give afslag på dækning af merudgifter til befordring til produktionsskole med henvisning til sektoransvaret, da der ikke er tale om et tilbud efter folkeskoleloven. Kommunen skal derfor forholde sig til, om der er tale om en nødvendig merudgift samt mulighederne for tilskud og den unges eventuelle behov for en særlig transportform.

Sag nr. 30 – stadfæstelse – udgiften til transport i forbindelse med ledsagelse af barnet til psykiatrisk udredning i privat regi er ikke en nødvendig merudgift, da forældrene ikke har benyttet sig af et kommunalt tilbud om psykologisk vurdering.

Kost

Sag nr. 31 – stadfæstelse – det er ikke godtgjort, at der er behov for mælkepilller, da barnet ved at overholde en mælkefri diæt, ikke har behov herfor. Det er heller ikke godtgjort, at en glutenfri diætkost er nødvendig, da intolerance ikke er konstateret hos barnet.

Sag nr. 32 – ændring – det er godtgjort, at udgifterne til modernmælkerstatning ligger udover, hvad forældre til raske børn i samme livssituation normalvis har af udgifter til kost/modernmælkerstatning. Kommunen skal derfor foretage en udmåling af merudgifterne.

Pædagogiske tiltag

Sag nr. 33 – ændring – det er godtgjort, at barnets ødelæggelser på tidspunktet for kommunens afgørelse ikke kunne undgås. Diverse tiltag er afprøvet uden den ønskede effekt.

Flytteudgifter

Sag nr. 34 – hjemvisning – kommunen skal forholde sig til, om udgiften til kørsel af møbler fra borgerens tidligere bolig til genbrugspladsen i forbindelse med en handicapbetinget flytning er en nødvendig merudgift, idet borgeren oplyser om pladsmangel i den nye handicapbolig.